

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones

Augustinus, Aurelius

[Basel], 1494-95

Sermones LXI-LXXX

[urn:nbn:de:bsz:31-306774](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306774)

Sancti Augustini de tempore

eterna volueris supplicare: etiā si publice ora-
ueris clauso ostio oras: qz nō petis qd vides
2. Cor. 4. sed qd non vides. Quę em̄ videntē tēporalia
sunt: quę autē nō videntē eterna sunt. Si tē-
poralia queris: sicut iā dixi publice: et aperto
ostio oras: si eterna queris: secreta est oratio
tua: qz non q̄ videntē: sed q̄ nō videntē optas
E accipere. Qui q̄ illa q̄ nō videntē in veritate
querit: et illa q̄ videntē deo remunerāte p-
Matth. 6. cipiet: qz nō mēt̄ qui dicit: Querite primū
regnū dei et iusticiā eius: et hęc oīa adiūcent
vobis. Nec hoc sic dicim⁹ fr̄es vt p reb⁹ tē-
poralib⁹ deū nō orem⁹: id est p sanitate cor-
porū: aut p pace tempoz: aut p abundantia
fructuū. Debem⁹ et ista a deo petere: s̄ secū-
do et tertio loco: vt pmas ptes in omni intē-
tione nře oratiōis amor aīę et desiderū vitę
ęterne obtineat. Orem⁹ q̄ pro corpore: sed sine
vlla cōparatiōe ampli⁹ p anima supplicem⁹.
Et ideo charissimi quoties vobis ista euan-
gelica lectio legit: ordine quo supra suggesti-
mus intellectū ei⁹ debetis accipere: vt siue i
elemosynis siue in ieiunijs seu in orationib⁹
siue in dextera vel in sinistra hoc seruare stu-
deam⁹: vt quicqd agim⁹ nō p vanitate vel
cupiditate seculi: sed p amore ęterne beati-
tudinis faciam⁹. Qd ipse p̄stare dignet qui
cū patre et sp̄santo viuit et regnat.

Sermo LXI Eodem die Sermo III

B Lio et credo charitatē vestrā sapient
intelligere: nō esse sine causa q̄ vos
de vera et pfecta charitate tā frequē-
ter admono. Hoc em̄ iō facio: qz ad omniū
peccatoꝝ vulnera nullū medicamentū tā sa-
lubre et tā efficacē esse cognosco. Ad dī et hoc
qd cū tā magnū sit verę et pfectę charitatis
remediū: null⁹ tñ inuenit qui eā cū dei adiu-
torio nō possit habere. In reliquis operib⁹
bonis interdum potest aliquis qualēcunq̄
excusationē p̄tendere: in habēda dō dilecti-
one nullus se poterit excusare. Potest mihi
dicere aliq̄s: nō possū ieiunare: nūquid pōt
dicere: nō possū amare? Pōt dicere p̄t infir-
mitatē corporis mei nō possum a vino vel a
carnib⁹ abstinere: nūquid potest dicere: non
possum diligere? Potest quisq̄ dicere se vir-
ginitatē nō posse seruare: Pōt dicē nō posse
res totas vendere ac paupibus erogare: nū-
quid pōt dicere: nō possū inimicos meos di-
ligere: et eis qui in me peccauerūt indulgere?
Nemo se circūueniat fratres charissimi: q̄a

deus neminem fallit. Cum enim multa sint
quę ppter fragilitatez humanā corporaliter
implere non possumus: charitatem tamē in
corde nostro deo inspirante si in veritate vo-
luerimus sine aliqua dubitatiōe habere po-
terimus. Multa em̄ sunt quę de horreo: ca-
nabo vel cellario aliquotiens proferre non
possumus: de thesauro dō cordis nimis se-
dum et turpe est si aliquā excusationē p̄ten-
dere videmur. Nō em̄ ibi aut pedes laborāt
currendo: aut oculi videndo: aures audien-
do: aut manus operando lassantur: vt nos
p ipsam fatigationē excusare conemur. Nō
nobis dicit: Ite ad orientem et querite chari-
tatem: nauigate ad occidentem et inuenietis
dilectionem: Intus in corde nostro est vnde
nos iracundia excludere solet: et redire iube-
mur: dicente ppheta: Redite p̄uacatores
ad cor. Non em̄ sicut iam dixi: in longinq̄s
regionibus inuenit: qd a nobis domin⁹ pe-
tit: intus ad cor nostrū nos mittit. In nobis
enim ponit quod requirit: vbi tota charitas
pfecto in animi bonitate vel voluntate cō-
sistit: de qua volūtate angeli pastoribus cla-
mauerūt: Pax in terra hominibus bone vo-
lūtatis: Et ideo qz nlla nobis ante tribunal
christi excusatio poterit esse: cuz dei adiuto-
rio totis viribus laborem⁹ vt in animis no-
stris plus p̄ualeat bonitas q̄ malicia: plus
patientia q̄ iracūdia: plus benignitas q̄ in-
uidia: plus humilitas q̄ superbia. Et vt to-
tum breui sermone concludaz: sic totum cor
nostrum obtineat charitatis dulcedo: vt in
nobis locum habere nō possit odij amaritu-
do. Sed dicit aliquis: nulla ratione possum
inimicos meos diligere. In omnibus scri-
pturis deus tibi dicit: quia potes. Tu econ-
trario respondes: nō posse. Considera nunc
vtrum tibi an deo debeat credi. Et ideo q̄a
veritas mētiri nō potest: iam vanas excusa-
tiones suas relinquat humana fragilitas:
quia nec impossibile aliquid potuit impera-
re: quia iustus est. Nec damnaturus est ho-
minē pro eo qd non potuit vitare qui pius
est: Quid tergiversamur in cassum? Nemo
em̄ quātum possumus melius nouit q̄ qui
nobis ipsū posse donauit. Tot viri: tot mu-
lieres: clerici: pueri: tantę et tā delicatę puel-
lē flāmas et ignes et bestias equanimiter per-
tulerunt: et nos stultoꝝ hominū cōiuria dici-
mus tolerare nō posse: q̄ nob maloꝝu hoim
neq̄cia inferūt: si possum⁹ etiā vsq̄ ad mortē

Eia. 45.

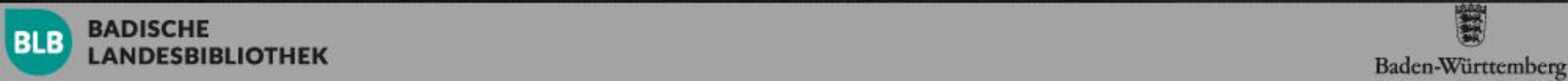
Zuc. 1.

B

Ser. LXI Feria sexta post dñicā in. L. Ser. III

illoꝝ nfas iniurias vindicamus: Unde ne-
 scio qua fronte vel qua cōsciētia cū omnib⁹
 sanctis in ęterna beatitudine partē habere
 desideram⁹: quorū exempla sequi in rebus
 L minimis non acquiescim⁹. Sed sunt aliqui
 qui testimonio diuinę scripturę traciūdię sug-
 estimāt suffragari. Dicunt em̄: Amat anima
 mea amantē se. Et dñi auctoritatē diuinam
 male intelligūt: de medicamētis sibi vulne-
 ra faciūt. Qualiter autē hoc r̄ debeat r̄ possit
 intelligi: attendat charitas vsa. Amat inqt
 anima mea amantē se: Licet et de omnibus
 littera sentiri r̄ debeat r̄ possit: tamē certius
 de deo intelligendū est: q̄ null⁹ nos melius
 q̄ ipse diligit. Itā si boni tantūmō amandi
 sunt: quid dicem⁹ de deo nostro de q̄ scriptū
 Job. 5. est: Sic deus dilexit mūdū vt filiū suū vni-
 cū daret: Quid em̄ boni fecerat mūd⁹ vt il-
 lū sic dilexerit deus: Omnes em̄ homines nō
 solū malos s̄ etiā impios et originali pecca-
 to mortuos in anima christus inuenit: Et tñ
 etiā cū tales essem⁹ dilexit nos r̄ tradidit se-
 metipsum p̄ nobis: r̄ per hoc amauit etiam
 Ro. 5. nō amātes: sicut r̄ paulus ap̄tus dicit: Chri-
 stus p̄ impijs mortuus est: ac sic p̄ ineffabili
 pietate vnūso hūano generi h̄ exemplū de-
 dit dicens: Discite a me q̄ mitis sum r̄ hūi-
 lis corde. Quā r̄ beat⁹ petrus ap̄tus in epla
 1. Petri. 2. sua s̄c̄p̄it dicens: Christus inqt passus ē
 p̄ nobis reliquēs vobis exēplū vt sequamī
 vestigia eius. Qd̄ exēplū dñi secuturi sum⁹:
 Itūqd̄ vt mortuos suscitē: Itūqd̄ vt sup̄
 mare pedib⁹ ambulem⁹: Itū vt iqt: s̄ vt sim⁹
 mitel r̄ hūiles corde: r̄ nō solū amicos: s̄ etiā
 inimicos toto aio diligam⁹: Et sequamī ve-
 stigia eius. Dixit h̄ etiā beat⁹ euāgelista Jo-
 1. Job. 2. hānes: Qui dicit se in christo manere: debet
 quō r̄ ille ambulauit: r̄ ipse ambulare. Quō
 em̄ christus in cruce fixus erat: r̄ tñ p̄ viā cha-
 2. Jo. 23. ritatis currebat dicens: Pater ignosce illis
 q̄ nesciūt quid faciūt. Et nos q̄ cū patimur
 ab inimicis hoc clamare debem⁹: q̄ nesciūt
 quid faciūt. Frenetici em̄ sunt r̄ a contrario
 spū possident: vt r̄ nos p̄sequant: maiorē p̄-
 secutionē a diabolo patiunt: et iō magis vt
 liberent q̄ damnent orare debem⁹. Sic fecit
 beatus Stephan⁹ q̄ gloriosissime p̄m⁹ christi
 3. Act. 7. vestigia est secut⁹. Lū em̄ duris saxoz̄ imbri-
 bus cedere: stans orauit p̄ inimicis suis: et
 postis in terra genib⁹ totis viribus clama-
 uit r̄ dixit: Dñe ne statuas illis hoc peccatū.
 Si ergo putamus nos non posse imitari do-

minū nostrū: imitemur talem conseruū no-
 strū. Imitemur quippe beatū Jacobum qui
 cum a iudicis lapidaret: flexis genibus pro
 impijs p̄secutoribus supplicauit. Dominus **Matt. 5.**
 quoq̄ in euangelio vt inimicos diligere de-
 beam⁹ non dedit consiliū sed p̄ceptū. Aliud
 est consiliū: aliud p̄ceptū. Consiliū datur vt
 virginitas cōseruet: vt a vino et a carnibus
 abstineat: vt vendant omnia et pauperib⁹
 erogent. P̄ceptū dō datur vt iusticia cu-
 stodiat: vt omnis homo diuertat a malo et
 faciat bonum. Deniq̄ de virginitate dicit:
 Qui potest capere capiat. De iusticia dō nō **Matt. 19.**
 dicitur: qui potest facere faciat: sed omnis **Matt. 5.**
 arbor que non facit fructū bonū excidet r̄ in
 ignem mittetur. Consiliū qui libēter audie-
 rit r̄ fecerit: maiorem habebit gloriā. P̄-
 ceptū qui nō impleuerit: nisi penitētia sub-
 uenerit euadere p̄nam non poterit. Sic em̄
 p̄cepit domin⁹: Diligite inimicos vestros: **Matt. 5.**
 benefacite his qui oderūt vos. Et orate pro
 p̄secutoribus vestris r̄ maledicētib⁹ vobis.
 Et si queras: quā mercedem accipies: Audi
 qd̄ sequit: Ut sitis filij patris vestri. Aduer- **E**
 tite q̄ si inimicos nō diligim⁹: filij dei eē nō
 possum⁹. Et qua fronte dicimus in oratiōe:
 Pater noster qui es i cęlis: sanctificet nomē **Matt. 6.**
 tuum: Aut qua cōsciētia dicere poterimus:
 Dimitte nobis debita nostra: sicut r̄ nos di-
 mittim⁹: Sed dicit aliquis: Ego audia scri-
 pturam dicentē: Amat anima mea amantē
 se. Amas amantes te filios r̄ parētes: amat
 r̄ latro: amat r̄ draco: amant r̄ lupi: amant r̄
 vsi. Si enim amantes non diligamus: si fi-
 lios vel parentes despiciamus: peiores leoni-
 bus et supradictis bestijs existere videmur.
 Sic r̄ ipse dominus dicit: Si enim diligitis **Matt. 9.**
 eos qui vos diligūt: quā mercedē habebit-
 tis: Itōne r̄ publicani hoc faciūt: Et si salu-
 taueritis fratres vestros tm̄: quid ampli⁹ fa-
 citis: Itōne et ethnici hoc faciūt: Qui ergo
 solos amicos diligūt: sic r̄ ipsi videt: adhuc
 i hac pte publicanis r̄ gentib⁹ r̄ bestijs siles
 sūt. Ut s̄ superiores sim⁹ r̄ gentib⁹ r̄ bestijs
 etiā inimicos r̄ aduersarios diligam⁹. Et ti-
 meam⁹ illud qd̄ dñs i euāgelio dicit: Serue **Matt. 18.**
 male omne debitū dñm̄ tibi qm̄ rogasti me:
 nōne oportuit r̄ te misereri conseruo tuo: sic
 r̄ ego tuū miserr⁹ sū: Et qd̄ postea: Tradidit
 eū tortorib⁹ donec redderet vnūsq̄ debitū.
 Sic inqt dñs: pater meus cęlestis faciet vo-
 bis: si nō dimiseritis vnūsq̄ fratri suo de-

Ser. LXII Sabbato post dñicā ni. L. Ser. I

Job. 13. cordibus vris. Et iterū ipse dñs ait: In hoc
cognoscent oēs qz mei discipuli estis: si vos
Jacobi. 2. inuicē diligat. Et iterū: Qui vniūsa legē cō
pleuit offēdat aut i vno fact⁹ ē omniū reus.
Quid est hoc vnum: nisi qd supra diximus:
Job. 13. Adādatū nouū do vobis vt vos inuicē dili
gatis? Quid inq̄ ē hoc vnum: nisi illud qd
Sal. 5. aplūs dicit: Dis lex in vno sermone cōplet:
¶ Diliges primū tuū sicut teipm? Sed ne for
te aliquis dicat: locum hūc nō sic debere in
telligi: Audiat de h mādato iterū aplm sblī
1. Cor. 13. mi voce clamantē: Et si tradidero corp⁹ meū
vt ardeat: charitatē aut nō habēā: nihil mi
hi pdest. Ipa est vera z germana charitas:
q̄ nō solū vsqz ad amicos: sed etiam vsqz ad
iplos puenit inimicos: Sic dñs nō tantā cir
ca gen⁹ hūanū cognoscit habere charitatē:
Matt. 5. vt nō solum supra bonos sed etiā supra ma
los pluriā dare: z solē suū quotidie oriri cō
cedat. Etiā illud ante oīa cū grādī reuerētia
z timore recolere z retinere debem⁹: qd dñs i
Matt. 6. euāgelio dixit: Si dimiseritis inqt homib⁹
peccata eorū: dimittet et vobis pater vester
celestis peccata vsa. Si nō dimiserit: nec p̄
vester celestis dimittet debita vsa. In pore
state nra positū est qualis in die iudicij iudi
cemur. Unde nescio qua fronte indulgētia
peccatorū suozū ante tribunal chusti obrine
re poterit: q̄ deo p̄cipiente inimicis suis ve
niā dare non acq̄scit. Aplūs etiā p̄dicat di
cēs: Remini malū p malo reddētes: Bene
dicite psequētib⁹ vos: bñdicite z nolite ma
ledicere. Et iterū: Noli vinci a malo: sed vin
ce in bono malū. Et iterū: Nō reddētes ma
1. Petr. 3. ledictū p maledicto: sed ecōtrario bñdicen
tes. Beat⁹ q̄ euāgelista Jobes q̄ sup pect⁹
Job. 13. dñi i cēna recubuit: i epla sua ita nos admo
1. Job. 5. net dicens: Qui odit fratrem suū homicida ē:
Et scitis qz oīs homicida nō habet in sevitā
1. Job. 2. eternā. Et iterū: Qui dicit se in lumine ma
nere z fratrem suū odit: in tenebris ē: z in tene
bris obsecauerūt oculos eius. Hoc loco fratrem
omnē hoīem debem⁹ accipere. Dicit etiā ipse
1. Job. 4. beat⁹ Jobes: Si q̄s dixerit: diligo deū: z fra
trem suū odit: mēdax ē. Qui em̄ nō diligit fra
trem suū quē videt: deū quē nō videt quō pōt
diligere? Sz etiā si iubet sufficiūt ista: Sūt
em̄ innumerabilia tā in nouo q̄ i veteri testa
mēto: q̄ causā de q̄ loquimur validissimis te
stimonijs cōfirmare longū ē: et nūc oīa cha
ritatis vř aurib⁹ nō intiment. Nā in sancti

aiabus etiā parua p magnis accipiunt: qz z
reuera cui pauca si sufficiūt: magna nō p̄sūt:
plura pdesse nihil poterūt. Vos aut fratres
charissimi cōsiderātes: qz oīs lex vno sermo
ne implet in nobis: id est: Diliges proximū
tuū sicut teipm: nō solū amicos sed etiā ini
micos diligite: qz quicūqz h implere nolūt:
reliqua illis opera bona pdesse nō poterūt.
Et ideo ita omib⁹ inimicis vris dimittite vt
cū securā p̄sciētia possitis in oratiōe dicere:
Dimitte nobis debita nra sicut z nos dimi
timus debitozū nostris

Item eodē die alius sermo q̄ ha
bet inter sermones de Verbis do
mini. ij.

Item eodem die alius sermo de
Epistola diei: qui habetur in libro
Quinquaginta homeliarū: Home
lia. vij. et. xvij.

Sabbato post dominicā in quin
quagesima: Sermo I

Ego vos fratres charissimi z admo
r neo: vt in isto legitimo ac sacratissi
mo tpe exceptis dñicis dieb⁹ nullus
prandere p̄sumat: nisi forte ille quē ieiunare
infirmitas nō p̄mittit: qz alijs dieb⁹ ieiunare
remediū est aut p̄miū: in quadragesima nō
ieiunare peccatū est. Alio tpe q̄ ieiunat acci
piet indulgētia: in quadragesima qui non
ieiunat sentiet penā: z tamē qui ieiunare nō
p̄ualer: secreti sibi soli: aut si est ali⁹ infirm⁹
cū ipō i domo sua p̄parat qd accipiat: z illos
q̄ ieiunare p̄ualer ad p̄adiū nō inuitet: qz si
h fecerit: nō solū deus s̄ etiā homies possūt
intelligere illū nō p infirmitate nō posse: sed
p gula ieiunare nō velle. Sufficiat illi quod
ipse ieiunare nō p̄ualer: et magis cū gemitu
et suspīrio z animi dolore māducat: p eo qd
alijs ieiunātib⁹ ille abstinere nō potest. Qd
opus ē vnicuiqz infirmo: secreti aut sibi soli
aut cū alio s̄ infirmo faciat p̄parari: qz nō
ei oportet vt aliquē sanū roget ad p̄adiū: ne
sibi etiā de alteri⁹ gula augeat peccatū. Pro
eo tñ qd nō pōt ieiunare: ampli⁹ debet ero
gare paupib⁹: vt peccata q̄ nō pōt ieiunādo
curare: possit i elemosynis dando redimere.
Bonū est ieiunare frēs: sed meli⁹ ē elemosy
nā dare. Si aliq̄s vtrūqz pōt: duo sūt bona.
Si vno nō potest: melius ē elemosynā dare.
Si possibilitas nō fuerit ieiunādi: elemosy

Ser. LXII

B

Ser. LXIII Sabbato post dñicā in. L. Ser. II

na sufficit sibi sine ieiunio: ieiunium vō sine elemosyna oīno non sufficit. Ergo si aliquis ieiunare non potest: elemosyna sine ieiunio bonū est. Si vō p̄ualet ieiunium cū elemosyna: duplex bonū est. Ieiunium vō sine elemosyna nullū bonū est: nisi forte ita sit aliquis

paup: vt nō habeat oīno qd̄ tribuat. Ille ḡ qd̄ nō habuerit vnde tribuat: sufficit volūtas

Luce. 2. bona fm̄ illud qd̄ scriptū est: B̄tia ī excelsis deo: z ī tra paup̄ hoīb̄ bonę volūtat̄is. Sz qd̄ erit qd̄ se possit excusare: cū etiā p̄ calice aque frigidę mercedē se dñs redditurū pmiserit?

Matth. 10. Et q̄re frigidę dixit? Nō forte se possit aliq̄s pauper de ligno:ū penuria excusare: aut certe dicere se vasculū vbi aquā calefaceret nō habere. Deniq; z p̄ beatū p̄phetam fratres charissimi dñs ita hortat̄ z admonet elemosynā fieri: vt p̄pe nullus pauper sit qd̄ se valeat excusare. Sic enim ait: hoc est ieiunium qd̄ elegi dicit dñs: Frange esurienti panem tuū. Nō dixit vt integrū daret cū forte paup̄ ille aliū nō haberet: sed frange inquit: h̄ est dicere: Etiā si tanta paupertas tibi est vt non habeas nisi vnū panem: ex ipso tamē frange z pauperi tribue. Et egenū inquit ac sine tecto induc in domum tuam. Si aliquis ita pauper est vt nō habeat vnde tribuat pauperi cibū: vel in vno angulo domus sue peregrino p̄paret lectulū. Quid nos ad hęc dicturi sumus fratres: vel quā excusationē habere poterimus: qui amplas z spaciosas domus habentes: vix aliquādo dignamur excipere peregrinū: ignorātes immo nō credētes quod in omnib; peregrinis christus excipitur: sicut ipse dicit: Hospes fui z suscepisti me: z q̄diu vni ex minimis istis fecistis: mihi fecistis. Laboriosum z fastidiosum nobis est in pauperib; recipere christū ī patriā n̄faz: timeo ne nob̄ ille vicē reddat ī celo z nō nos recipiat in beatitudinē suā. Cōtēnā illū in mūdo: timeo ne nos ille iterū cōtēnat ī celo fm̄ illud qd̄ ipse dixit: Esuriui z nō dedistis mihi māducare: hospes fui: et nō accepistis me. Et q̄diu nō fecistis vni ex minimis istis: nec mihi fecistis. Et qd̄ post hęc fr̄es sequit̄: auertat deus a nobis. Hoc enim postea addidit dicens: Discedite a me maledicti ī ignē eternū: qui paratus est diabolo et angelis eius. Hęc ergo fratres nō transitorie nec solis corporis audiamus auribus: sed fideliter audientes etiam vt alij teneant z impleant verbo pariter z exemplo doceamus: p̄stante

dño n̄ro iesu christo: qd̄ cū patre et sp̄s̄sancto viuit z regnat in secula seculor; Amen.

Eodem die de necessitate Ieiunij cū mititate z largitate: Sermo II Ser. LXIII.

Postolica dilectissimi doctrina nos admonet: vt deponētes veterē hominē cū actibus suis: de die in diem

sancta cōuersatiōe renouemur. Si enī templū dei sum; et mentū nostrarū sp̄s̄sanct; habitator est dicente ap̄lo: Vos enim estis templū dei viui: multa nobis vigilantia laborandū est: vt cordis nostri receptaculū tāto hospite non sit indignū. Et sicut in domibus manufactis laudabili diligentia puidē dum est vt si quid aut infusione imbrū aut turbine pcellarum: vel ipsa fuerit antiquitate corruptū: cito in integrū cura restituat: ita iugi oportet sollicitudine p̄caueri: ne quid in nostris animis incompositū: ne quid inueniat̄ immūdū. Quis edificium nostrum sine ope sui nō subsistat artificis: nec fabrica nostra possit esse incolumis nisi ei protectio p̄fuerit cōditoris: tamē q; rationabiles lapides sumus z viua materies: sic nos auctoris n̄ri exterruit man;: vt cū opifice suo etiā is qd̄ reparat̄ operet̄. B̄tatę dei igit̄ obediētia se hūana nō subtrahat: nec ab illo bono sine qd̄ nō p̄t bona esse deficiat: aut si quid sibi impossibile aut arduū in mādator; effectib; expectat̄: nō in se remaneat: sed ad adiunāre recurrat: qui ideo p̄ceptū dat vt excitet desiderū: z p̄stet auxiliū dicente p̄pheta: Facta cōgitatū tuū in dño: z ipse te enutriet. An forte quisq; tam insolēter superbit: et ita se ille sum: ita imaculatū esse p̄sumit: vt nullū iam renouatiōis indigeat? Fallit̄ proisus ista p̄suasione: et nimia vanitate veterascit: qd̄ in temptatiōes istius vitę ab omni se vulnere credit immunem. Plena sunt oīa piculis: plena laqueis: incitant cupiditates: insidiant̄ illecebre: blandiunt̄ lucra: damna deterrēt. Amare sunt obloquērium linguę: nec semp̄ veracia sūt ora laudantiū. Inde sequit̄ odiū: hinc decipit mēdax officiū: vt facili; sit vitare discordē q̄ declinare fallacē. In ipsis autē virtutib; obtinēdis tam dubius modus est: et tam incerta discretio est: vt si quisq; inter bonorū malorūq; cōfinia subtilissimi discriminis poterit seruare mensuras: difficile sit vt bene sibi cōsciam probitatē obtrectantiū lingua non mordeat: z iniquor; euadat ob-

A Col. 3.

1. Cor. 6.

Ps. 54. B

Luce. 2.

Matth. 10.

Matth. 25.

Matth. 25.

Sancti Augustini de tempore

probia: cui amica est iusticia. Jam cum ad ipsas rerum temporalium varietates cogitatio humana conuertit: quantę se opponunt caligines: quanti prauarum opinionum oboriuntur errores: vt de obiectu contrariorum sumatur materia querelarum. Nam licet omnium fidelium corda non dubitent nullis mundi huius partibus: nullisque temporibus prudentiam abesse diuinam: nec de stellarum potestate que nulla est secularium negotiorum pendere puerius: sed equissimo et clementissimo summi regis arbitrio circa disponi: quoniam sicut scriptum est:

Ps. 24. Vniuersę vię domini misericordia et veritas: tamē cum quedam non sunt desideria nostra procedunt: et sub humano errore iudicij superior est plerumque iniqui causa quam iusti: vicinū nimis atque contiguum est vt etiam magnos animos ista concutiant: et in aliquod illicitę causationis murmur impellant. Siquidem istis varietatibus etiam excellentissimum prophetam dauid vsque ad periculum se turbatum profiteatur et dicat:

Ps. 72. Ad dei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei: quia zelauit in peccatoribus: pacem peccatorum videns. Unde quia paucorum est tam solida fortitudo: vt nulla in equitatum perturbatione quatiant: et multos fidelium non aduersa tantum sed etiam secunda corumpant: sanandis vulneribus quibus humana infirmitas saucia diligens est adhibenda curatio. Ideo enim de piculis quibus mundus hic plenus est quedam breuiter

1. Cor. 20. percurrit: vt dicente scriptura: Quis glorabitur castum se habere cor: aut mundum se esse a peccator? Omnes sibi intelligant delictorum indulgentiam et reparationis necessariam esse medicinam.

D Quando autem dilectissimi ad remedia diuina aptius recurrimus quam cum ipsa nobis sacramenta redemptionis nostre temporum lege referant? Quę vt dignius celebremus saluberrime nos quadraginta dierum ieiunio preparemus. Non enim hi tantum qui per mortis christi resurrectionisque mysterium in nouam vitam baptismo sunt regenerante venturi: sed etiam omnes populi renatorum utiliter et necessitate presidium sibi huius sanctificationis assumunt: illi vt que nondum habent accipiant: isti vt accepta custodiant: dicente apostolo:

1. Cor. 10. Qui stat videat ne cadat. Nemo tanta est firmitate suffultus vt de stabilitate sua debeat esse securus. Etiamur igitur dilectissimi saluberrimi episcopi venerabilibus institutis: et sollicitiori cura coram nostris specula tergamus. Quotumlibet

est caste et sobrie mortalis hęc vita ducitur: quodam tamen puluere terrenę conuersationis aspergitur: et nitor mentium ad dei imaginem conditarum non ita fumo totius vanitatis alienus est: vt nulla possit sordē fuscari: et non semper indigeat expoliri. Quod si etiam cautissimis animis necessarium est: quanto illis amplius est experendum: qui tota forte anni spatia aut securus aut negligentius transferunt? Quos charitate debita comonemus: vt non ideo sibi blandiant: quia nobis conscientię singulorum patere non possunt: cum oculos dei simul vniuersa cernentis non addita locorum: non parietum septa secludant: nec sola ei acta et cogitata: verum et agenda et cogitanda sint cognita. Ista vera scientia summi iudicis: iste est tremendus aspectus: cui peruium est omne solidum: et apertum omne secretum: cui obscura clarent: muta respondet: silentium consistet: et sine voce mens loquitur. Nemo patientiam bonitatis dei de peccatorum suorum impunitate preternat: nec ideo illum estimet non offensum: quia necdum est expertus iratum. Non sunt longe mortalis vite inducię: nec diuturna est licentia insipientium voluptatum in eternarum dolorum transitura penarum: si dum iusticia suspendit: penitentię medicina non queritur. Confugiamus ergo ad presentem vbius misericordiam dei: vt sanctum pascha domini digna obseruancia celebret: cunctorum se fidelium corda sanctificent. Aditescat seuericia: mansuescat iracundia: remittant sibi omnes culpas iniunctas suas: nec exactor sit vindicte qui peritor est venię. Dicentes enim: Dimitte nobis domine debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: durissimis nos vinculis alligamus: nisi quod prestemur impleamus. Unde si orationis huius sacratissimum pactum non tota sui conditione seruatum est: nunc saltem conscientiam suam vnusquisque cognoscat: et alienis ignoscendo delictis: abolitionem suorum obtineat peccatorum. Dicente namque domino: Si dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis pater vester qui in celis est. Non longe est ab vno quoque quod poscit: cum de benignitate supplicis sententia pendat iudicantis: qui humanarum precum misericors et iustus auditor equitatis sue de nostra lenitate prescribit: vt non haberet in eos ius seueritatis: quos non inuenisset cupidos ultionis. Clemētes autem et mites animos: etiam largitas decet. Nihil enim dignius est quam vt homo sui auctoris sit imita-

Sermo LXIII Dñica prima In. XL. Ser. I

tor: et fm modū proprię facultatis diuini sit operis executor. Nam cum alunt esuriētes: vestiunt nudi: fouent infirmi: nonne auxilium domini manus explet ministri: et benignitas serui munus est domini? Qui cū ad affectus misericordię suę adiutore nō egeat: ira suam omnipotentia temperauit: vt laboribus hominū per homines subueniret. Et merito deo gratię referunt de pietatis officijs: cuius opera vident in famulis. Propt̄ quod ipse dominus discipulis suis ait: Sic luceat lumē vřm corā homib⁹ vt videāt opa vřa bona: et magnificēt patrē vřm q̄ in cęlis est: per christū dominū nostrū: Amen.

Itē eodez die Homelia de eo qđ scriptū est i euāgelio fm Mattheu: Et dimissa turba ascendit in montē solus orare etc. quę habet inter sermones de Verbis dñi xiiij. et. xiiij.

Dominica p̄ma in quadragesima: De mysterio ieiunij quadragesimalis: fructu et modo: Sermo I

Ahne vitę nostrę tempus: stadium quoddā debemus putare virtutum et ad celeste brauiū tota virtute contendere. Sed hoc p̄cipue in quadragesimę diebus implendū est: qui abstinentia ac ieiunij dedicant: tantū nobis ad virtutē animi cōferunt: quātum et de corpore voluptatem decerpunt. Est autē legitim⁹ numerus iste ieiunij et qui in sanctis celebratur exemplis. **Exo. 34.** Moyses legē accepturus a deo quadraginta dies ac noctes absq; cibo potuq; trāsegit: et ad suscipiendā dñi voluntatē ieiunus p̄paratus est. **1. Reg. 19.** Ibelias post quadraginta dierū ieiunia curru igneo ad superna cęlorū de hoc mūdo trāslatus est. Ipse q̄ dñs ac saluator noster q̄draginta dieb⁹ ieiunans de diaboli tēptatiōibus triūphauit: vt ad p̄dicationē euāgelij iā victor accederet. **Matth. 4.** Merito vō etiā nos hūc dierū numerū custodire debem⁹ ieiunij quę p̄ talia exempla legim⁹ cōsecratū. Celebriem⁹ q̄ hos dies cū omī alacritate mētis et gaudio et eos omnib⁹ epulis et corpali- bus delitijs p̄feramus. In his em̄ p̄cipue dieb⁹ ad implēdā dñi voluntatē accēdimur: qñ maxie p̄ abstinentiā voluptas carnis extinguif. Tunc em̄ ad dominū et ad eius futura p̄missa tota mens purior: faciēda festinat cū nulla crapula: nulla cibi ac potus faciet

te crassat. Unde et saluator in euangelio dixit: **Luce. 21.** Attendite itaq; vobis ne grauent corda vestra in crapula et ebrietate et in cogitationibus secularibus: et superueniat in vos dies illa repentina: tanq̄ laqueus estis superueniet vniuerso mūdo: et nemo effugiet. Sed et illa est in quadragesimę diebus grādis vtilitas qđ etiam dum a licitis abstinem⁹: magis ac magis admonemur illicita vitare. Qui em̄ abstinem⁹ nos a carnib⁹ quibus alijs dieb⁹ vti licet: Qui nos abstinemus a vino quo moderate vti licet. Qui ḡsta vitam⁹ q̄ ali- quādo licēt: in primis peccata fugiamus: q̄ oīno nunq̄ licent. Itaq; volum⁹ bene ieiunare a cibis: ante omīa ieiunem⁹ et a vitijs. Quid enim p̄dest vacuare corpus ab escis: et animā replere peccatis? Quid enim p̄dest pallidū eē ieiunij si odio et iuidia lutescat? Quid em̄ p̄dest vinum nō bibere: et iracundię veneno inebriari? Quid p̄dest abstinere a carnibus ad edendum creatis: et malignis obtreccationib⁹ fratrum membra lacerare? Quid prodest si abstineam⁹ ab his quę ali- quādo licent: et faciamus illa quę nunq̄ licent? Deus em̄ illos honorat et diligit q̄ illi- cita fugiunt. Sic ergo vt dixi ieiunem⁹ a cibis: multo magis ieiunemus a vitijs: vt sanctorum morū vbertate saturemur: vt et in futuro mereamur ipsoꝝ operum retributione satari: Sicut in euāgelio legimus: **Matth. 5.** Beati q̄ esuriūt et sitiūt iusticiā: qñ ipsi saturabunt. Illa em̄ cōpensationē magis eligere debem⁹ vt cibis quib⁹ nos abstinem⁹: eos pauperib⁹ ac debilib⁹ largiamur: fm illud qđ scriptū est: **Matth. 5.** Beati q̄ cōtenti sunt esurire vt alibi reficiant. Satis deo acceptū est munus quādo indigēs saturat: qñ nudus vestit: qñ ira nō p̄scaf: et iracundię temp⁹ nō reseruat: qñ malū p̄ malo nō reddif. Tūc grata sūt deo nfo ieiunia: si illi q̄ necessitate ieiunant reficiant a nobis. Tūc illā dñi sententiā audire merebimur: **Matth. 25.** Amē dico vobis: qđ diu fecistis vni ex minimis istis: mihi fecistis. **Ro. 12.** **Matth. 25.** **Benignissimū dñm ad hebdomadā hoīm auariciā: q̄ sibi dari dicit: qđ vl̄ minimo paup̄i donatū fuerit. **G**obis autē frēs p̄stet dñi misericōdia: vt ei ieiunij et elemosynis in bonis opibus seruiat: vt ad eternā et verā vitā vos p̄ducat: ipse q̄ viuif et regnat in secula seculorū: Amē.**

In eadem dominica de Ieiunio et eius effectibus: Sermo II

II

Ser. LXV.

Adest nobis venerabile et medicina /
le tempus quadagesime charissimi /
p quod ieiunantes peccatorum nostro- /
rum vulnera curare debemus. Quorum sit /
ergo bonum ieiunium: breui sermone exemplis /
additis disseram. **Exo. 24.** Moyses primus quadra- /
ginta diebus ac noctibus cum ieiunasset: leges /
domini accipere meruit: p qua populis im- /
peraret. Impetrauerunt unius hominis ieiu- /
nia: quod totius populi saturitas despera- /
uerat. Aduertamus ergo quanta sit inter ie- /
iunium et saturitatem distantia: inter ventrem va- /
cuum et pulmones epulis estuantes. **Exo. 32.** /
Moyses ergo quia ieiunauit dominum vidit: popu- /
lus qui manducauit et bibit idola fabricatus est. /
Sed quod de moysese et israelitica multitudine /
loquar? Princeps ille humani generis ad- /
modum ieiunauit seruans mandatum: in para- /
diso fuit. Ubi non comedit: eiecitur est de pa- /
radiso. Et qui in paradiso dei virgo fuerat: /
eiecitur de paradiso cognouit uxorem. Semp enim /
iuncta est saturitati lasciuia. Vicina sibi sunt /
35. dist. venter /
44. dist. cum autem /
venter et genitalia: et p membrorum ordine ordo /
vitiis intelligitur. Eiecitur nos de paradiso cibum: /
reducatur esuriam: reducat ieiunium. Diximus quod /
quid sanctus moyses meruit ieiunando: de- /
inde et cunctos videamus. Sancto helie ieiun- /
nati etiam elementa famulata sunt. **3. Reg. 17.** /
tribus annis et sex mensibus celum clausit: /
Iacobi. 5. /
4. Reg. 1. /
5. Reg. 19. /
Ad cuius vocem etiam supernum descendit incendium. /
Et cum eum Iezabel regina vellet occidere: /
et sessus sub arbore frondosa iaceret in solitu- /
dine: angelus ad eum mittitur et dicit ei: Sume /
paululum panis et aque. Videte quanta sit dei /
clementia erga ieiunantes charissimi: non suffi- /
ciebat: quod angelum ad ieiunantem dominum mise- /
rat qui eum ut cibum sumeret iuberet: sed etiam /
precepit: ut longius fugiat persequentem. At /
ergo: Sume paululum panis et aque: Quadra- /
ginta enim dierum ieiunio precurus erat p /
desertum usque ad montem sina. Numquid enim /
dominus qui celum et terram fecerat: cuius om- /
nis est creatura: non potuit in heremo p an- /
gelum prandium mittere: sicut danieli in lacu /
leonum p abacuk misit? Sed sciebat deo pro- /
pheta suum temptantem diabolum aliter supe- /
rare non posse: in ieiuniis eruditus insidiantis /
inimici temptamenta repelleret. Daniel /
quoque ille futurorum gnarus: et aduentus /
domini conscius: et euersionis hierusalem ma- /
nifestissimus predicator: ideo vir desideriorum /
appellatus est: quia panem desiderij non come-

Daniel. 9. et 10.

dit: et potum concupiscentie non bibit: quod ma- /
gis christum quam epulas desiderabat. **Matth. 3.** /
Iohannes quoque precursor domini locustis in heremo et /
agresti melle nutritus: non animalium carnibus: /
non volucrum suauitatibus pascitur. Pote- /
rat utique iuxta iordanem positus piscium sibi /
exhibere delicias: sed penitentiam predicatur /
rigorem ieiunij exemplo suo magis debuit /
et factis ostendere quam voce. In euangelio quoque **Matth. 17.** /
cum quidam demone plenus domino fuisset /
oblat: quem apostoli curare nequiverant: in- /
terrogantes audiunt a domino istiusmodi /
genus non posse eici nisi orationibus et ie- /
iunijs. Videte ergo charissimi quanta sit ie- /
iuniorum virtus: ut id facere ieiunia valeant: /
quod apostoli nequiverant. Omitto cetera: /
sed unusquisque consideret quanta sit inter ie- /
iunium et saturitatem distantia: inter ventrem va- /
cuum et refertum: inter rubentem faciem et ora /
pallentia: inter os ieiunium et labia crapula /
dissoluta: inter oppressum epulis et inedia tenui- /
tate vigilante. Non dico hebdomadas: non du- /
plicata: non multiplicata ieiunia: sed vel singu- /
los dies absque ciborum nimietate transeamus. /
Lessent lauacra: vina vel carnes: non quod crea- /
turam dei iudicemus esse damnandam: sed qui /
toto anno nobis viximus: saltem vel paucos /
dies viuamus et domino. Sed ieiunia nostra /
ut plena sint et suffarta: misericordie pingue- /
dine saginentur: demus esurientibus prandium /
nostrum. Nec putes ieiunia sola sufficere ad /
sananda vulnera peccatorum: in medicamento /
elemosine recreentur. Ieiunium ergo tuum te /
castiget: sed letificet alterum: et ita fructuose /
erunt angustie tue: si alteri latitudinem pre- /
stent. Sic ieiuna ut in alio manducate pran- /
disse te gaudeas. Nilarem enim datorum dili- /
git deus. Nam manducante paupere de bo- /
nis tuis: prandet christus qui se in paupere /
esurire testatur. **2. Cor. 9.**

In eadem dominica De confessione peccatorum: Sermo III

Ser. LXVI

Artatur nos sepius sancta scriptu- /
ra ad medicamenta fugere confessionis: /
non quod deus indigeat confessione nostra /
cui omnia preesto sunt que cogitamus: loqui- /
mur aut agimus: sed nos aliter salui fieri non /
possumus: nisi profiteamur penitentes quod ini- /
que gessimus negligentes. Qui seipsum ac- /
cusat in peccatis suis: hunc diabolus non ha-

Ber. LXVI Dñica prima in XL. Ber. III

bet iterum accusare in die iudicij: si tamē cō-
 fitens penitendo debeat que fecit: nec iterum
 renouet que egit. Cōfitemini: dicit Jacob⁹
 apostolus: alterutrū peccata vestra: et orate
 pro inuicem vt saluemini. Iterū beat⁹ apo-
 stolus: Die autē confessio fit ad salutē. Sed
 et salomon de cōfessione peccatorū dicit: Qui
 abscondit scelera sua non diriget: Qui autē
 confessus fuerit et reliquerit ea: misericordiā
 cōsequet. Magnū est salutis medicamen-
 tum non iterare que impie gessimus: nec pri-
 orū cicatrices vulnerū resauciare. Sicut autē
 dicit Iohannes euangelista: Si cōfiteamur
 peccata nostra: fidelis ē deus et iustus vt re-
 mittat nobis peccata nostra: et emūdet nos
 ab omni iniquitate. Similit et Psalmista ait:
 Dixi cōfitebor aduersum me iniusticiā meā
 dño: et tu remisisti impietatem peccati mei.
 Quis cōfiteat peccator que fecit: quia nō
 est fructuosa cōfessio apud inferos: nec peni-
 tentia ad salutem pficiens. Ecce nunc tem-
 pus salutis: Ecce tunc tempus acceptabile
 deo. Tēpus est nūc remissionis penitētib⁹:
 sed tempus erit post mortem vindicationis
 negligentibus cōfiteri scelera sua. Omnes
 enim impij amarā habent in tormētis peni-
 tentiā: sed non pficit eis ad remissionē: sed
 conscientia torquet ad augmentū penarum
 quas patiunt. Potuerūt em̄ sibi per confes-
 sionē p̄cauere tormentorū imanitatē et ne-
 glexerūt: ita sicut foris flāmis: ita intus cō-
 sciētia pp̄ria torquent. Quomō potest me-
 dicus vulnus sanare qđ egrotus ostendere
 erubescit: Deus cōfessionē nostrā desiderat
 vt iustam habeat cognoscēdi causam. Qui
 peccata sua occultat et erubescit salubrit̄ cō-
 fiteri: deum quē iudicē habebit: habebit et
 vltorem. Optime se iudicet homo in hac vi-
 ta ne iudicetur a deo damnatiōe perpetua.
 Duplicem habere debet fletum in peniten-
 tia omnis peccator: Siue quia p̄ negligē-
 tiam bonū non fecit: seu per audiciam malū
 pp̄trauit. Qđ em̄ oportuit non gessit: et qđ
 nō oportuit egit. Cōfessio iustificat: cōfessio
 veniam peccatis donat: omnis spes veniē i
 confessione consistit. Confessio opus est mi-
 sericordiē: salus egroti: vnicū est vinbus no-
 stris medicamentū cum penitentiā. Cuius
 ipse saluator in euāgelio virtutem ostendit
 dicens: Penitentiā agite: appropinquabit em̄
 regnum celorū. Et iohannes baptista: Fru-
 cite fructus dignos penitentiē. Fructus di-

gnus est penitentiē: transacta flere peccata:
 et eadem iterum non agere: sicut scriptū est:
 Ne adicias peccatū super peccatum. Laua
 mini: dicit dominus per Elaiam pphetam:
 et mundi estote. Lauat itaq; et mūdus est q̄
 et p̄terita plangit et iterum non admittit. La-
 uatur et non est mūdus qui plangit qđ ges-
 sit nec deserit: sed post lachrymas flēda hęc
 que fleuerat repetit. De his beatus petrus
 terribiliter ait. Lanis reuersus ad vomitū
 suū. Sili peccasti: dicit scriptura sancta: ne
 adicias iterum: sed de pristinis deprecare
 vt dimittantur tibi. Penitentiā vera nō an-
 noꝝ numero censetur: sed amaritudine ani-
 mi. Unde beat⁹ petrus: mox a domino in-
 dulgentiam recepit: quia amarissime fleuit
 trinē negationis culpam. Penitentiā quis
 sit exigui temporis si intima cordis amari-
 tudine agitur: non despiciatur apud iudicem
 iustum deum: qui cordis secreta considerat.
 Non enim longitudinem temporis tantū
 requirit deus: quantum affectum sincerita-
 tis penitētis pensat. Qui enim in christum
 tota mente confidit: etiam si multis cōmo-
 riatur peccatis: fides sua viuet in eternum.
 Sicut ipse dominus in euāgelio dicit: Ego
 sum resurrectio et vita: Qui credit i me etiā
 si mortu⁹ fuerit viuet: Et omnis qui vltit et
 credit in me nō morietur in eternū: De mor-
 te animę dixit: que propter peccatorū egri-
 tudines eueniet illi. Deus in natura miseri-
 cors est: paratus est saluare p̄ misericordiaz
 quos nō inuenit saluare per iusticiam. Qui
 vult omnes homines saluos fieri: et neminē
 perire. Qui per prophetā ait: In quacunq;
 die conuersus fuerit peccator: vita viuet et
 nō moriet. Quis dñs sit peccator et impi⁹:
 si ad penitentiā conuertitur: consequi per
 misericordiam veniam non dubitet. In hoc
 seculo penitentiā facientibus dei miseri-
 cordia subuenit: In futuro autem peniten-
 tia non proscit: sed rationē nostrorum ope-
 rum reddituri sumus. In hac vita tantum
 penitentiē patet libertas: post mortem nul-
 la correctionis est licentia.

Feria secunda post primā domi-
 nicā in quadragesima: De extremo
 iudicio cogitando: Sermo I Ser. LXVII.

Ego vos fratres charissimi et cum
 grandi hūilitate admono: vt mibi
 nullus ex vobis succēseat: aut forte

Eccl. 5.
Ela. 1.

2. Petri. 2.
Eccl. 21.

Matt. 26.

Job. 11.

1. Timoth. 2.

Ezech. 33.

Ser. LXVII.

A

i

Ser. LXVII. Feria scda post primā do. in. XL. Ser.

incōgruū me supflusq; iudicet: quare vobis tā frequēter tremendū z vtiliter expauescē- dum vīe iudicij insinuare cōtendo. Si quis est cui forte in hac parte displiceā: consi- deret periculū meū: z audiat dominū p pro-

Ezech. 3.

phetā sacerdoti terribiliter cōminantez: Si nō annūciaueris iniquo iniquitatē suā: san- guinē eius de manu tua requirā. Et iterum:

Esa. 58.

Clama in q̄t ne cesses: quasi tuba exalta vo- cem tuā: z annuncia populo meo scelera eo-

Brum. Sed forte aliquis dicit: Quare nobis tā dura assidue p̄dicant? Quia meli⁹ est hic parua amaritudinē sustinē z postea ad eter- nā dulcedinē puenire: q̄ hic habere falsum gaudiū: z illic sustinere sine fine supplicium. Audite fratres nō me sed dominū in euāge-

Matth. 5.

lio dicentē: Beati qui lugent: qm̄ ipsi conso-

Luc. 6.

labunt: Et v̄e vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis z flebitis. Et hoc attēdite fratres: quia om̄es carnales medici quotiēs ad eos qui in corpore egrotare vident veniunt: oia quē eis delectabilia esse videbant abscidūt: z qd̄ dulce est ad integz interdicit. Aliquo- tiēs etiā frigidū accipere nō p̄mittūt: inter- dū et amarissimas potiones bibere cogūt: z asperrimis ferramētis eorū vulnera frequē- ter incidūt. Hoc ergo qd̄ p sanitate corpoz carnales medici faciūt: p animaz salute spi- ritales medici exercere contendūt. Hec ego cogitās fratres charissimi z tam p mea q̄ p vestra salute rationē me redditurū esse ante tribunal eterni iudicis non ignorans: eligo aspera quidē: sed salubria vobis medicamē- ta ingerere: vt vobiscum postea in angeloz consortio p̄petua merear incolumitate gau- dere. Et hec quidē nō ideo suggero qd̄ vos admonitiones nostras senserim non libēter accipere: sed qz me necesse ē z p v̄sa z p mea salute frequētius p̄dicare: studeo v̄os aios z ad timendū iudiciū: z ad desiderandū p̄- miū excitare: vt exceptoria sancti pectoris vestri ad recōdendā spiritalē vindemiā sicut semp fecistis: auxiliante dño fideliter p̄pare- tis. Quotiēs vobis durū aliqd̄ p̄dicam⁹: nō hoc ideo dicimus qd̄ a vobis tale aliqd̄ fieri suspicemur: sed ideo iterū illa quē nō facitis denūciam⁹: vt illa in quib⁹ forte p̄uenti fue- ritis: sanare possim⁹. Solet em̄ fieri: vt dum maiora timent: minora celerius caueantur. Quō em̄ tiriaca bibiē ne corpoz⁹ possint p̄ualere venena: hoc austerā p̄dicatione ge- ritur: vnde animaz p̄parent antidota. Ler-

tū est fratres charissimi: q̄ si semp beneficia dei nostri quē nobis nullis p̄cedētibus me- ritis nostris collata sunt assidue cogitam⁹: peccata n̄ra nobis aut nō dominant: aut si forte surreperint cito p penitentiā corrigun- tur. Quis est vel mente cōcipere: nō dicam verbis possit exponere: quāta circa nos sint dei nostri beneficia? Fecit enim nos cum nō essem⁹: reparauit nos postea cū perissemus. Abortē suscepit: p̄cioso nos sanguine libera- uit: ad inferna descēdit: de faucib⁹ nos eter- nē mortis eripuit: celoꝝ nobis etiā p̄mia p̄misti. Hec oia fratres dilectissimi pio z be- nigno animo cogitātes: quātum possumus cū ipsius adiutorio beneficijs suis vicē repē- dere festinem⁹. Non reddamus mala p bo- nis: sed quātum possumus voluntati illius obtemperare fideliter studeam⁹: totis viri- bus innitētes vt p̄cepta ipsi⁹ magis nobis pariant de sequacitate remediū q̄ de trans- gressione iudiciū. Nam quid faciemus cha- rissimi in illo metuēdo iudicij die: cū tremē- te mūdo dñs p̄cinētibus angeloz buccinis in illo maiestatis suē throno circūdatus cele- stis militie luce cōfederit: ibiq; de terre gre- mio z antiquo puluere suscitato hūano ge- nere: astante testimonio cōsciētie singuloz: postis i cōspectu peccatoz penis iustoziq; p̄m̄is: rationē vitē cepit postulare: z plus iam iust⁹ q̄ misericors: seueritate iudicis cō- temptē misericordie reos cepit accusare et dicere: Ego te o homo de limo manib⁹ meis feci: ego terrenis artub⁹ infudi sp̄m̄: ego tibi imaginē nostrā similitudinēq; p̄ferre digna- tus sum: ego te inter paradisi delicias collo- caui: tu vitalia mādata cōtemnēs: decepto- rē sequi q̄ deū maluisti? Lū expulsus de pa- radiso iure peccati mortis vinculis tenere- ris: virginalē vterū sine dispendio virginita- tis pariedus introiui: in p̄sepio expositus et pannis obuolutus iacui: infantie cōtumeli- as hūanosq; dolores quib⁹ tibi sis fierē ad hoc scilicet vt te mihi similē facerē ptuli: irri- dentiū palmas z sputa suscepi: acetū cū sel- le bibi: flagellis cesus: vepibus coronatus: cruci affixus: vulnere p̄fossus: vt tu eriper- ris morti: animā in tormētis dimisi? En cla- uozū vestigia quibus affixus pependi: En p- fossum vulneribus latus. Suscepi dolores tuos: vt tibi gloriā darem: Suscepi mortem tuam: vt in eternū viueres. Conditus iacui i sepulchro: vt tu regnares in celo. Cur qd̄ p

Ser. LXVIII. Feria tertia post primā do. in. XL. Ser. I

te puli pdidisti? Cur ingrate redemptionis tuę munera renuisti? Non te ego de morte mea quero: redde mihi vitam tuam p qua meā dedi. Redde mihi vitā tuā: quā vulne- ribus peccatorū indefinēter occidis. Cur ha- bitaculū qđ mihi in te sacrauerā luxurię sor- dibus polluisti? Cur corpus meū illecebrā turpitudine maculasti? Cur me grauiore cri- minū tuorū cruce qđ illa i qđ quōdā pepēderā affixisti? Grauior em apud me peccator tu- orū crux est in qua inuitus pendeo: qđ illa in qua tui misert⁹ mortē tuā occisurus ascēdi. Lū eisen impassibilis: p te pati dignat⁹ sū: sed tu desperasti in homie deū: in infirmo sa- lutē: in via reditū: in iudice veniam: in cruce vitā: in supplicijs medicinā. Et quia post oia mala tua ad medicamēta penitentię cōfuge re noluisti: ab auditu malo nō mereberis li- berari. Qui tūc erit stridor dentium: cū sancto- rū multitudine ad dexterā regis et ad gloriā segregata: peccati p̄sus in p̄fundo tartari sine vlla miseratiōis ac veniē spe demersus: excludi se tenebris suis a beata sanctorū luce viderit: et in p̄fundi sinū sine fine descēdens **ps. 68.** vidente os suū puteo: eterna supplicia et per- petuā mortē nō moritur⁹ aspexerit? Frustra autem a paupere quem in hac vita despexit misericordiā postulabit: frustra extremū la- zari digitum quo ardens refrigeret ardenti- bus labijs rogabit apponi. **Lud. 16.** Vellet miser cum pauperū gloriā viderit duris quōdam paupratis subiacuisse laborib⁹: et in illa vita quę cum vita morerent mala portasse: ne ad illa cōna mereret supplicia puenire. Et qđ hec tam dura et tam terribilita ante illud tribu- nal eterni iudicis audire nō mereamur: duz adhuc licet et cum dei adiutorio in potestate nostra est cōsideremus cōscientias nostras: et si aliqua crimina vel peccata capitalia nec dum elemosynis et oratiōib⁹ purgata nobis adhuc dominari cognoscim⁹: portū peniten- tię deuictis peccatorū fluctib⁹ christo iuuan- te festinemus intrare: Et si quid in nauicula anime nřę multis tēpestatib⁹ peccatorū aut p supbiā fractū: aut p avariciā ruptū: aut p luxuriā resolutū esse cognoscim⁹: cōponere vel reparare bonis operib⁹ festinem⁹. Stu- deamus iugiter vitiorū exhaurire sentinaz. Non em nocent peccata p̄terita: si non pla- cent p̄sentia. Sicut em nulli iustorū sufficit iusticia sua si nō pseuerauerit vsq; in finem: ita nulli peccatorū nocere poterit iniquitas

sua: si anteq; de corpore isto discedat: ad ele- mosynarū remedia vel ad penitentię medi- camēta cōfugerit. Sed quia quādo vel qua- hora de hoc seculo rapiamur scire nō possu- mus: sine vlla dilatione vel mora de sinistra fugere festinem⁹ ad dexteram. Nō sanitati: nō cōtati credendū est. Non in remediū salu- tis suę semp tardādus est: qui vitę suę semp incertus est: qz qui nos securos fecit dicēdo: Peccator in qua die cōuersus fuerit: omnes **Ezech. 18.** iniquitates illius oblinioni tradunt: ipse nos etiā cautos esse voluit dicens: Nolite tarda- re cōuerti ad dominū: nec differatis de die i diem. Sed forte quādo generaliter omis ad penitentiā puocamus: aliquis intra se cogi- tet dicēs: Ego iuuenis homo vxorē habēs: quomō possu aut capillos minuere: aut ha- bitū religionis assumere? Hec nos hoc dici- mus fratres charissimi: nō hoc p̄dicamus vt iuuenes qui cōiugia habere vident habitū magis qđ mores habeant cōmutare. Quid em homini vxorē habēti nocet: si mores pdi- tos voluerit ad opera bona vel honesta con- uertere: si peccatorū suorū vulnera elemosy- nis: ieiunijs et orationib⁹ ad sanitatē pristinā studeat reuocare? Vera em cōuersio sine ve- stimētorū cōmutatiōe sufficit sibi. Estimē- ta nō religiosa sine bonis operib⁹ nō solum remediū habere nō poterūt: sed etiā iustum dei iudiciū sustinebūt. Cōuertamur ergo ad meliora: dum in nra sint potestate remedia. hic extingamus mortē moriēdo peccatis: hic vitā vitę meritis acqramus: p̄stante do- mino nro iesu christo: cui est honor et impe- rium cum patre et spūsancto in secula seculo- rum: Amen.

Feria tertia post primā domini- cā i quadagesima: de beato Abra- ham: Sermo I

Sermo LXVIII. A. Gen. 15.

Redidit abrahā deo: et deputatū est illi ad iusticiā. Ecce sine opere iustifi- cat ex fide: et quicqd illi legalī posset obseruatiōe cōferri: totū credulitas sola do- nauit. Ipse sibi fuerat lex qui legē nō acce- perat: natura tñ quicqd legis fuerat obser- uabat. Abrahā pater nř radicē fidei nomi- nisq; christiani habebat: qui cū ex p̄prietate genuina ad incerta atq; peregrina iudicē exire: tota deuotiōe cōpleuit: Lū in re tam dura nulla dubitatio fuit: sed sententiā dei

Sancti Augustini de tempore

Sec. 12. tanq̄ qui optare videre accepit. Exi inquit dominus de terra tua: et de cognatione tua: **B** et veni in terrā quā monstrauero tibi. Mous̄ p̄batiōis genus: habēti p̄pria exilia indice re pegrina: ingerere labore itineris q̄scēti: impare penuriā possidēti: et tantarū facultatū d̄sio: necessitatē imponere pegrinādi. Libenter tamen fides accepit: quicquid arduum videbat̄ incredulū. Cui nō est magis dulce propriū tugurium q̄ palacia peregrina: et voluntaria casa q̄ digesta p̄toria: et Leue cuiq̄ non est dimittere p̄pria et sectari aliena incerta: dimittere quod scias: querere quod ignotas. Quis enim propria sine dolore deseruit: aut sine lachrymis dereliquit? Cui nō ē durum illos conscios nataliū parietes: dulcia illa limina atq̄ amabilem larem: quem et parentum memoria: et ipsius infantie rudimenta cōmendant: vbi cunabula illa noui et mox orientis hominis famulabant: vbi securā alludēs infantia inter lucis primordia: aut pueriles anni simplicitate felice: q̄s sibi inter lasciuos atq̄ ip̄i etatis lusus d̄naculo genuina sola necessitas exhibebat? Int̄ hęc ergo tam blanda: tam dulcia: que omni fuerant difficultate relinquēda: Exi ait de terra tua. Quis hoc sine fidei viribus libēter audiret? Leuius probaret: si v̄l nomē loci quo perrexisset audiret. Proficiscis: pergit locia scilicet credulitate: coniuge comite it̄ securus: it̄ fretus: p̄missum sibi fidei laborib⁹ exacturus: plus sperans de incerto q̄ fuerat securus de proprio. It̄ ergo per desertas solitudines: p̄ inuias sedes: p̄ naturę secreta: vbi hominis vestigiū necdum rudis terra cognouerat: et inter illa omnia q̄ dei imperio dereliquerat: non tuguriū: non casam: sed inter ipsa camporū silescentiū formidolosa secreta hospes tantūmodo cęli terreq̄ nullū suffugium quo diuenteret inueniebat. Excepit tamen abrahā p̄grinū quercus arbor humana: que venientem abrahā atq̄ estiuo sole decoctum amēnitatis suę ymbraulo refoueret: cuius sylescentis nemoris comata luxuries in estiuum tempus diem et vrentis solis vaporiferos radios ramorum frequentia suspēdebat: vt quicquid iniuria temporis irrogabat: omne auferret et ramorum et foliorū dēstas. Ingredis ergo lucum arboris abrahā: sub qua construit qualecunq̄ suffugium: angustū quidem homini: sed sufficiens maiestati. Dignum tamē deo

palatium fides deuota pingebat: in quo fuisset maiestas sup̄erna p̄ansura. Cum ergo illic postus curiosis oculis cęlū intenderet: ecce subito in trium viroꝝ p̄sona maiestas incorporea descendit. Accurrit: p̄perat: manus supplices tendit: et transeuntium genua osculat. Domine ait si inueni gratiā corā te: ne transferis puerum tuum. Elidētis: abrahā tribus occurrit et vnum adorat. Trina vnitas: et vita trinitas. Sumat aqua: lauetur pedes vestri: et refrigerate s̄ arbore ista: et afferam panem et manducabitis: et postea transibitis in viam vestram. Et dixerunt ei: Fac vt dixisti. Seruat semp̄ in bonis tenorē sui perfecta iusticia: offert p̄grinis hospitium qui non habet tectū: et cū sit omni domicilio viduar⁹: domiciliū quale necessitas p̄curabat exhibuit transeuntib⁹. Et licet illa minora fuerint que offerebant: locoꝝ angustis magnitudinē dederat fides: q̄ contemni nō meruit a deo. Diuertit ad arboris hospitium: quod abrahā deo iam fecerat dignū. Interea cōsp̄git similago: sunt engris: mactat et vitulus. Et si illis diuinitas non eguit: iusticia tamē quod optabat impedit. Ecce ad humanā mēsam cęlestis sublimitas recūbebat: cibus capis: p̄ansitat et cōtubernali colloquio inter hominē et deū familiaria verba miscēt. Et quia apud deū infertuosa hospitalitas esse non potuit: statim precii mercedis accepit. Datur filius sentis: datur posteritas desperanti: accepit senectus quod minime potuit habere iuuetus. Ad hoc inquit tempus veniā: et erit sarg filius. Cūq̄ seniles anni et emortua sarg viscera hoc posse fieri denegarent: dedit tamē diuinę p̄missioni credulitas fidem. Patrē inq̄ tantarū gentiū posui te. Repletus est bonis: quod ei p̄misit impleuit. Ecce in ipso vite margine senectutis nondū platis legibus recitatis: asserimus abrahā q̄ fuerat religiosus: et qui fuerat in cultura iustior: fuerit in credulitate p̄bator. Ecce em̄ senex ille maritus: quod cū adhuc vnū non habebat: in vno tñ deus innumerabiles p̄mittebat. Ecce exhaustis visceribus dixit deus ad abrahā: Suscipe i cęlū et numera stellas: sic erit semen tuū. Et credidit abrahā deo: et deputatum est illi ad iusticiā. Defecerunt sarg venire muliebria: quod iam lassa defecerant membra. Tortū corpus sulcat in rugas: sit parata fronte et exhausta senectute. Deficiente sanguine in venis tristis

Sec. 12.

Sec. 13.

Sec. 14.

Sec. 15.

Sec. 16.

Sec. 17.

Sec. 18.

Ser. LXIX. Feria quarta post primā do. in. XL. Ser. I

senectus delassatur: sed diuino iudicio etatis feruor accendit. Adhuc facit diuina pmissio matrem: quā etas nō fecerat generare. Accepit genitrix nomen quod ei sterilitas temporis subtraxerat: Longe deficiētibus membris isaac concipit: subito inanes ac marcescentes venę rediuiuo sanguine feruerūt: et emortua seni viscera calefacto sanguine vaporata vsq; ad partum iniquilinis sunt caloribus animata. Iuuenilis etas incaluit: et calefacto sanguine vaporauit. Sit anus feta: sit senex grauida: crescit venter p dies singulos: et cōualefcēte partu tumescētis vteri capax sinus extendit. Sit sarcina et desideratus affectus ex visceribus lassis: onus nimium exoptata posteritas. Portabat vterum grauem talis mater: quę inanis ambulare vix posset. Sed quia credulitatis fuerant quę acceperat: defecta viscera fides validior animabat. Adhuc de mamme quas in vacuos folles subducti succi detrimēta lassauerant: lactei fontis vbertate tendunt. Sit mater in pectore: sit mater i partu: sit in quā mater quę auia fuerat per etatem. Dedit fides vetustis nouorū visceribus ignes. Sic isaac credulitate nascitur: vt eorum fides in pgenie enarret in secula: Amen.

Feria quarta post primā dominicā in quadagesima: de Ieiunio: cataclysmo et arca Noe: Sermo I

A Os sanctę quadagesimę dies fratres charissimi debemus omni cum veneratione suscipere: nec longiorē numerū huius temporis fastidire: quā quāto plures dies sunt ieiunij: tanto maior est causa remedij. Quanto prolixior abstinentię cursus: tanto redemptio copiosior est salutis. Quanto austerior cura vulnerū: tanto medicina est salubrior peccatorū. Deus enim qui est nostrarū medicus animarū: congruens tempus instituit: quod et iustis satis sit ad adorandum: et peccatorib; sufficiat ad rogandū. Illi requiem postulantes: hi veniā deprecantes. Congruens enim tempus est quadagesimę nec breue est ad exorandū: nec longum est ad promerendum. Quadraginta enim dierum ieiunij: quęuis iniquitas peccatoris exorari potest: et quantauis seueritas iudicij mitigari. Illi longum et fastidiosum forte sit tempus: qui nec orat de culpa: nec

sperat de venia. Desperatio enim nec confiteri de scelere: nec indulgentiā nouit sperare de iudice. Sanctus igitur et salutaris quadagesimę cursus est: quo adducit ad misericordiam peccator per penitentiā: iustus ad requiem. His enim diebus solito amplius et diuinitas misere et delinquentia deprecatur et iusticia pmeretur. Patent enim omnia: et celi ad indulgentiā: et peccator ad confitendum: et lingua ad postulandum. Salutaris in quā et mysticus est quadragenarius numerus. Nam primū cum mundi faciem iniquitas hominū possideret: tot dierum curriculo deus effusus de celo imbribus: vniuersam terrā diluuiū supfudit. Videt ergo iam illo tempore mysteriū in figura dispositū. Nam sicut tunc quadraginta diebus pluit ad purgandum mūdum: ita et nunc quadraginta diebus misere ad hominē purificandū: quę illius temporis diluuiū misericordia dicenda est: quo iniquitas oppressa est: et iusticia conseruata. Pro misericordia enim factum est: vt et iusti euaderent: et iniqui amplius nō peccarent. Pro misericordia plane vidimus illud fuisse diluuiū: quo veluti baptismo quodā totius est mundi facies innouata: scilicet vt qui perditorū hominū scelere sordibat ad crimina: beati Noe habitatione floret ad gratiā: et qui iniquitatis erat purgatorium tunc: modo fieret domiciliū sanctitatis. Diluuiū in quā illud: huius nostri fuit similitudo baptismatis. Hoc enim tunc gestū est quod nunc agit: hoc est vt exuberantibus aquarum fontibus periclitarent vitia: iusticia sola regnaret: mergerent in profundū peccata: sanctitas vicina celo portaret. Adhuc enim sicut dixi hoc quod nunc agit in ecclesia christi: sicut Noe arca submersis omnibus vitij peccatorū: ita baptismatis fonte celo vicina portat ecclesia: et deletis omnium superstitionibus idolorum: fides regnat i terris: quę de saluatoris arca pcedit. Sanctū ergo et sacratum quadagesimę tempus est: quod statim ab initio cepit inter iustos et iniustos discernere: bonos a malis quodam iudicio separari. Quod quidem similiter fieri etiam in hac nostra quadagesimę obseruatione pspicimus. Nam per hos quadraginta dies separant mali a bonis: hoc est luxuriosus a casto: a ieiuno intemperas: a christiano gentilis. Separatur in quā malus a bono: hoc est peccator a iusto: diabolus a sancto: here-

Señ. 7.

Sancti Augustini de tempore

ticus a fidei. Relictis enim his omnibus ad similitudinem diluuij tanq̄ in naufragio seculi: sola ad instar arce illius in altum cum suis virtutib⁹ eleuatur ecclesia. Nam et nos etſi peccatores: ad imitationem sancti Noe annūciamus vobis mundi futurum esse exitium: et illos tantūmodo dicimus periculis euasuros: quos triplex arca inter se gremio religionis incluserit. Triplex enim arca est ecclesia: quę trinitatis continet sacramentum. Nam cum dicit scriptura: Bicameratā et tricameratam eam fuisse: vtiq̄ demōstrat tripliciter diuinitatis illam gratiam esse distinctam. Annūciamus igitur sicut noe mūdi futurum esse naufragiū: et ad hanc domū confugere omnes homines admonemus. Et sicut noe filios suos in arca recepit: ita et nos filios nostros optemus in ista arca suscipere. Quisq̄ enim in hac domo vult habitare nobiscuz: noster est filius. Sed dicit aliquis: sancti noe p̄dicationis vocem in scripturis minime esse descriptam. Audi igitur Noe et si tacebat voce: opere loquebat: silebat lingua: fabricatione clamabat. Nā vtiq̄ cum operaretur opus nouum et nulli aliquando compertū: admonebat cunctos nouis periculis: noua tabernacula preparari. Loquebat ergo opere: et dicebat illud euangelicum domini dictum: Si mihi non creditis: operibus credite: et credendo periculum euadere poteritis: prestāte domino nro iesu christo q̄ viuit et regnat cum patre et sp̄s sancto in in secula seculorū: Amen.

Item eodem die de Ieiunio alius sermo factus ad fratres in heremo: qui inter sermones ad eosdem habetur. xxv.

Item eodē die Homelia de euāgelio diei: que habet de questionibus euangeliorū libro. i. capi. vij. et. ix.

Feria quinta post primam dominicā in quadragesima: de tribus viris qui beato Abrahę apparuerunt:

Ser. LXX. Sermo

Requēter admonui charitatem vestram fratres dilectissimi: vt his lectionibus quę diebus istis in eccle-

ſia recitantur: non hoc tantū attendere debeam⁹ quod ex littera sonare cognoscim⁹: sed remoto velamine litterę: viuificantē spiritum fideliter requiramus. Sic enim dicit apostolus: Littera occidit: spiritus autem viuificat. Deniq̄ infelices iudei et plus infelices heretici: dum solum litterę aspiciunt sonum: quasi corpus sine anima: ita sine viuificante spiritu mortui remanserunt. Nos audiamus apostolum dicentem: Quia hec omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem propter nos. Videamus ergo quid sit quod modo cum diuina lectio legitur audiuius. Visus est inquit deus abrahę cum sederet ad ostium tabernaculi sui ad ilicem mambre. Ecce inquit tres viri astiterunt sup eum: et exiit in occursum eius. Attendite fratres et videte qualiter deus apparuit abrahę: et qualiter apparuit loth. Ad abrahā tres veniunt et stant super eum: ad loth duo veniunt et sedent in platea. Videte fratres: si non dispensatione sancti spiritus pro meritis res geruntur. Etenim loth longe inferior erat abrahā. Nisi enim inferior fuisset: a beato abrahā separari non meruisset: nec ei sodomorū habitatio placuisset. Veniunt ergo ad abrahā tres viri in meridie: venerunt ad loth duo et vespere veniunt. Non enim sustinebat meridianę lucis magnitudinē loth: abrahā vō poterat plenū fulgorem lucis excipere. Nunc videamus qualiter abrahā: et qualiter loth susceperunt venientes. Presumpsit abrahā et occurrit obuiam eis: et cum occurrisset: festinat ad tabernaculū: et dicit ad uxorem suā: Festina inquit et consperge tres mensuras similaginis: et fac subcinericios panes: qđ grece engriphias dicit: occultos videlicet et absconditos indicans panes. Ipse autem abrahā ad armentū cucurrit: et accepit vitulum. Qualem vitulum? Sorte qui potuit primus occurrere: non ita est: sed vitulū bonum et tenerum. Tulit ergo vitulum: et dedit puero. Puer inquit festina facere eum. Videte fratres: attendite qđ seruenti animo hospites debeatis excipere. Ecce ipse abrahā currit: vxor festinat: puer accelerat. Nullus est piger in domo sapientis. Ecce equalia sunt abrahę et sarę hospitalitatis officia. Loth vero excepit quidem: sed duos tm̄ et nō integram trinitatem: nec in meridie: sed ad vespere. Et quid eis apposuit? Loth

2. Cor. 5.

1. Petrac. 15.

1. Cor. 10.

B

Sc. 18.

Sc. 19.

L

Sc. 18.

Ger. LXX. Feria quinta post primam do. in. XL. Ger. I.

6ch. 19. inquit azyma: et comederunt. Et quia me-
 ritis multo inferior: erat abraham: nec vitu-
 lum saginatum habuit: nec in tribus mensu-
 ris simlaginis mysterium trinitatis agno-
 uit: Attamen quia vel hoc quod potuit be-
 nigno animo obtulit: de perditioe sodomo-
 rum liberari promeruit. Attendite fratres:
 quia etiam et loth dum hospites non repe-
 lit: angelos excipere meruit. Ecce hospita-
 lem domum angeli ingrediuntur clausa ho-
 spitiibus domus flammis sulphureis concre-
 mantur. Uenerunt ergo tres viri ad abra-
 ham: et steterunt super eum. Hoc ipsum vi-
 dete: quare sit qui super eum veniunt: non con-
 tra eum. Subiecerat se voluntati dei: et ideo
 super eum stare dicitur deus. Astiterunt in-
 quit super eum: non contra eum ad repellen-
 dum: sed super eum ad protegendum. Tres
 viros suscepit: tribus mensuris panes apo-
 nit. Quare hoc fratres: nisi quia mysterium
 trinitatis intelligit? Aponit et vitulum: qui
 vitulus non est durus sed tener. Et quid tam
 tenerum: quid tam bonum: quod est ille qui se
 2:4. 15. p nobis humiliavit usque ad mortem? Ipse
 est ille vitulus saginatus: quem pro recepto
 3ob. 3. penitente filio iugulat pater. Sic enim dile-
 xit deus mundum: ut filium suum unigeni-
 tum daret. Tribus ergo occurrit abraham:
 et unum adorat. In eo autem quod tres vidit:
 sicut iam dictum est: trinitatis mysterium in-
 tellexit: Quod autem quasi unum adoravit: in tribus
 personis unum deum esse cognovit. Ad unum loquitur
 dicens: Declina ad puerum tuum. Adest etiam quasi
 ad homines loquens: Accipiam inquit aquam: et la-
 uentur pedes vestri. Discite fratres a beato
 abraham: hospites libenter excipere: pedes
 eorum cum humilitate et pietate abluere. La-
 uate inquit sanctorum peregrinantium pedes:
 ne forte in illis remaneat pulvis: quem ad
 iudicium vestrum possint de pedibus suis
 2:4. 10. excutere. Sic enim in euangelio dicit: Qui
 non suscepit vos: exeuntes excutite pulve-
 rem de pedibus vestris. Amen dico vobis:
 tolerabilius erit terre sodomorum in die iu-
 dicii: quam illi civitati. Hoc ergo praeuidebat in
 spiritu abraham: et ideo volebat provenire et
 lavare pedes: ne quid forte pulveris reside-
 ret: quod ad testimonium incredulitatis ex-
 cussum posset in die iudicii referuari. Pro-
 pterea ergo dicit sapiens abraham: Accipiam
 aquam: et lauentur pedes vestri. Diligenter
 haec audite fratres qui hospitalitatem exer-

cere non vultis: qui hospitem velut hostem ex-
 cipitis: Ecce beatus abraham dum homines
 serventer exciperet: ipsum deum suscipere ho-
 spitalitatis contemplatione promeruit. Hoc
 etiam in euangelio christus confirmavit di-
 cens: Hospes fui: et suscepistis me. Nolite
 negligere peregrinos: ne forte quem non ex-
 cepistis ipse sit christus. Ubi tamen factum
 sit hoc? Ad illicem mambre: quod in latina
 lingua interpretatur visio: sive perspicacia. U-
 des qualis sit locus in quo dominus potest
 habere convivium? Delectavit enim eum visio
 et perspicacia abrahae. Erat enim mundus cor-
 de: ut posset deum videre. In tali ergo loco
 et in tali corde: potest dominus habere con-
 vivium. De ista visione dominus in euangelio
 locutus est ad iudeos dicens: Abraham ex-
 ultavit ut videret diem meum: vidit et gau-
 sus est. Diem inquit meum vidit: quia myste-
 rium trinitatis agnovit. Uidit patrem diei:
 filium diei: spiritum sanctum diei: et in his tri-
 bus unum diem: sicut et pater deus et filius
 deus et spiritus sanctus deus: et hi tres unus
 deus. Nam et singillatim singulae quaeque per-
 sonae plenae deus: et totae tres simul unus deus.
 Nam et illis tribus mensuris simlaginis:
 propter unitatem substantiae non incongrue
 pater et filius et spiritus sanctus intelligitur.
 Quod tamen et alio modo potest accipi: ut saram
 intelligamus ecclesiam: tres mensuras simi-
 laginis fidem: spem et charitatem. In his
 enim tribus virtutibus: universae fructus con-
 tinentur ecclesiae. Qui haec tria in se meruerit ha-
 bere: securus potest ad convivium cordis sui
 totam trinitatem excipere. Post haec dixit do-
 minus ad abraham: Clamo sodomorum et go-
 morre ascendit ad me: descendi ergo ut vide-
 rem: si sermo qui venit ad me opere comple-
 atur: an non est ita ut sciam. Haec scripturae
 sunt verba: videamus quid in his intelli-
 gendum sit. Descendi inquit ut viderem.
 Quando ad abraham responsa redduntur:
 non dicit descendere deus sed supra ipsum
 stare: nunc autem quia peccatorum causa agit:
 descendere dicitur deus. Uide ne ascensio-
 nem et descensionem localem sentias. Indi-
 gnum est hoc de incorporea et ubique tota sen-
 tire substantia. Sed descendere dicitur deus:
 quando curam humanae fragilitatis habere
 dignatur. Quod specialius de domino ac sal-
 vatore nostro sentire debemus: qui semet-
 ipsum exinanivit: servi formam accipiens.

Matth. 25.

S

Job. 8.

6ch. 18.

Psalm. 2.

Ser. LXXI. Feria sexta post primā do. in. XL. Ser. I.

Sec. 18. Sed videamus quid est quod dicit: Descendi ut viderem: vtrum sermo qui ad me peruenit opere completus sit: an non est ita vt
B sciam. Solent enim nos hinc impugnare pagani: et maxime imundissimi manichei dicentes: Ecce nesciebat deus legis: quid ageret in sodomis. Nos enim sano intellectu respondemus et dicimus: quod aliter dicitur deus nosse iustos: aliter nouerit peccatores.
2. Timoth. 2. Denique de iustis quid dicit? Nouit dominus qui sunt eius. De peccatoribus quid dicit?
Matt. 7. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem: quia non noui vos. Et iterum paulus apostolus: Si quis est domini: intelligit que dico: qui autem ignorat ignorabit. Quid est ergo? Nescio? Non noui vos: non vos agnosco in regula mea: non in vobis recognosco imaginem meam. Lognoscat in vobis iusticia mea quod puniat: et non cognoscat misericordia quod coronet: ac sic quorum actus indigni deo sunt: indigni etiam noticia dei dicunt. Descendi ergo ut videam: non ut ego quid agerem sciam: sed ut ipsos scientia mea dignos efficiam: si quos ipsorum inueniam iustos: si quos inueniam penitentes: si quos tales quos debeam scire. Denique quia nullus qui penitenter: nullus qui conuerteret inuentus est propter loth: ipse solus cognoscit: ipse solus de incendio liberatur. Nos vero fratres demus operam: et tales esse cum dei adiutorio laborem? ut digni habeamur noticia dei: ut nos et agere dignes et scire: ipstante domino in christo etc.

Item eodem die alius sermo factus ad fratres in heremo: qui inter sermones ad eosdem habet. xlvj.

Item eodem die Homelia de eo quod scriptum est in euangelio secundum Johannem: Dicebat iesus ad eos qui crediderunt ex iudeis etc. que habet in expositione doctoris Ibidem.

Item eodem die alia Homelia de eodem: que habet inter sermones de Verbis domini: xlvij.

Feria sexta post primam dominicam in quadragesima: De immolatione

Ser. LXXI. Isaac: Sermo I
B Lectio illa fratres charissimi in qua beatus abraham isaac filium suum in holocaustum legitur obtulisse: ideo in ordine suo diebus quadragesime non re-

citatur: quia sicut ipsi nostis: in vigilijs pasche propter sacramentum dominice passionis reseruatur. Et quia tunc non est in spacio: ut de ipsa possit aliquid dici: nunc si iubetur: expositionem eius secundum quod eam patres nostri inspirante domino tractauerunt: charitatis vestre auribus quantum possumus breuiter intinemus. Dixit ergo dominus ad abraham: **Sec. 11.** Tolle filium tuum quem diligis isaac: et offeres eum mihi in holocaustum super unum montium quem monstrauero tibi. At ille surgens strauit asinam: et tulit secum duos pueros et isaac filium suum: et puenit ad locum quem ei ostenderat dominus: die tertia. Abraham enim **B** quando isaac filium suum obrulit: typum habuit dei patris: Isaac vero typum gessit domini saluatoris. Quod autem ad locum imolationis die tertia puenitur: mysterium trinitatis intelligit. Nam quod dies tertius in sacramento vel mysterio accipi debeat trinitatis: frequenter in voluminibus sacris inuenit: sicut in Exodo. Uiam inquit trium dierum ibimus in desertum. Et iterum quando ad montem sinuentum est: dictum est populo: Sanctificamini **Exo. 5.** et estote parati in diem tertium. Et iohannes transiturus iordanem: ut in die tertia populus paratus sit admonuit. Et dominus die tertio resurrexit. **Josue. 1.** Hoc ideo diximus: quia beatus abraham die tertio venit ad locum: quem ei ostenderat dominus. Duo pueri quos cum asina abraham remanere iussit: typum habuerunt populi iudeorum: qui pro eo quod in christo non erant credituri: ideo ad locum ubi immolandum erat: ascendere vel peruenire non poterant. Asina illa significauit synagogam: arces vero ille qui inter spinas cornibus tenebatur: et ipse typum domini habuisse videtur. Nam et christus quasi cornibus inter spinas herebat: quando ad crucis cornua clauorum **Matt. 27.** conspersione pendebat. Quod vero isaac ipse sibi ad imolandum ligna detulit: et in hoc christum dominum figurant: qui ad locum passionis crucem suam ipse portauit. De quo mysterio multo ante dictum fuerat per prophetam: **Isa. 9.** Et erit inquit principatus eius super humerum eius. Tunc enim christus principatum super humerum eius habuit: quando crucem suam admirabili humilitate portauit. Non incongrue crux christi significat principatum: Nam pro ipsam et diabolus vincit: et totus mundus ad christi noticiam vel gratiam reuocatur. Denique sic et paulus dicit: cum de passione domini loqueretur: Factus inquit obediens patri usque **psal. 2.**

ad mortē: mortē autē crucis: ppter quod et deus illum exaltauit: et donauit illi nomen quod est sup omne nomen. Hoc ideo dixim⁹ fratres: vt agnosceret charitas vestra qđ pñcipatus christi de quo scriptū est: Et erit pñcipatus super humerū eius: non sit aliud nisi crux eius: et ideo lectio ipsa in pascha legitur quando isaac verus: cuius typum gerebat fili⁹ abrahę p genere humano patibulo crucis affigitur. Legitur etiam in ipsa lectione qđ veniens beatus abraham cum filio suo: viderit locum a longe: et dixerit ad pueros: **Sedete hic cū asina: ego et puer pñscemur: et cum adorauerimus: reuertemur ad vos.** Quare pueris qđ figurā habuerūt iudeoz dicit: Sedete hic cū asina? Nonne asinā illā sedere fecit frēs charissimi? Sed iō dicit: Sedete cū asina: qđ iudeoz pñscemur qđ i christū creditur nō erat: stare nō poterat: s̄ vt debilis et velut peccator languid⁹ qui baculū crucis despererat: in terrā casur⁹ erat. Dixit gabra hā beat⁹: Sedete hic cū asina: ego et puer pñscemur: et cū adorauerim⁹ reuertemur ad vos. Quid ē qđ dicit beate abrahā? Ad immolandū filium vadis: et dicit cum filio reuerteris? Si cum in holocaustuz obtuleris: pñscemur tecū redire non poterit. Potuit respōdere beatus abrahā: Verum dico: et offero filiū: et cum filio reuertar ad vos. Tanta est fides mea: vt credam quod ille qui mihi euz de matris sterilis vtero dignatus est dare: possit etiā cum mortuū suscitare: et ideo verum dico: quia cum adorauerimus reuertemur ad vos. **Quia autem aries occisus est: et isaac non est occisus: ideo factum est: quia isaac figura et veritas non erat: in ipso designatum est qđ postea in christo completum est.** Videte deū cum hominib⁹ magna pietate certantē. Abrahā mortalem filiū non morturū obtulit deo: et deus immortalē filiū p hominibus tradidit morti. Potest tamē et de beato isaac: et de illo ariete etiā sic intelligi: vt in beato isaac significata sit diuinitas: in ariete humanitas christi. Et quia in passione nō diuinitas crucifixa credit: ideo nō isaac sed aries imolatur. Dei enim filius vel vnigenitus offerret: et virginis p̄mogenitus immolaret. Audite aliud sacramentū fratres charissimi. Hieronymus p̄sbyter scripsit ab antiquis et seniorib⁹ iudeis se certissime cognouisse: qđ ibi immolatus sit isaac: vbi postea christus crucifixus est. Deniq; ab eo

loco vnde beatus abrahā iussus est pñscisci: tertio die ad locū vbi christus crucifixus est puenitur. Etiam hoc antiquorum relatione refertur: qđ et adam primus homo in ipso loco vbi crux fixa est: fuerit aliquando sepultus: et ideo caluarie locum dictum esse: qđ caput humani generis: ibi dicit esse sepultū. Et vere fratres non incōgrue creditur: quia ibi erectus sit medic⁹: vbi iacebat egrotus. Et dignū erat vt vbi occiderat humana superbia: ibi se inclinaret diuina misericordia: Et sanguis ille p̄ciosus etiā corporaliter puluerem antiqui peccatoris dum dignat⁹ stillando cōtingere: redemisse credatur. Hęc enim fratres charissimi fm qđ potuim⁹: diuersis scripturarū voluminibus: pro anīme nostre p̄fectu collegimus: et charitatis contemplatione suggessimus. Vos vō auxiliante domino: dum frequentius scripturas diuinas relegitis: si diligēter attenditis: credo qđ etiā meliorem expositionē inuenire possitis. Rogo vos fratres: vt quicūq; aut filiū aut vernaculū suum baptizari desiderat: iam nunc eum ecclesie offerre non differat: quia nō est iustum vt res que tam magna tam p̄clara creditur: negligenter aut tardius qđ expedit requiratur. Timeo enim ne aliq̄e mulieres ideo tardius infantulos suos offerant: quia cum ipsis ad vigilias venire dissimulant. Certissime enim credimus qđ qui statim incipiente quadagesima: eos qui baptizandi sunt offerre voluerint: et cum ipsis ad vigilias sc̄liciter venerint: et filij eorum legitimo ordine accipient baptismi sacramentū: et ipi acquirant indulgentiā peccatorū: p̄stante domino nostro iesu christo etc.

In eadem feria de temptatione Abrahę a deo: Sermo II Ser. LXXII.

Optissima pietas patris nri abrahę reddita ē nobis in memoriā p recentē lectionē: et est quidē ita mirabile vt nullū cor arbitrandū sit tā obliuiosuz vt inde aliquando elabi possit: Verū tamē nescio quomō quotienscūq; legitur: quasi tūc fiat ita afficit mentes audientiū: Magna fides: magna pietas: non solum in deum: sed etiam in ipsum vnicū filiū: cui nihil mali credidit esse pater: quicquid de illo iusserat qui creauit. Pater em̄ filij sui poterat abrahā fm opationē carnis: nō autē creator et p̄ditor fm opationē maiestatis? Et quidē sic dicit apostolus: Non fm carnem natus est isaac **Sat. 4.**

Sancti Augustini de tempore

abrahę sed ex promissione: nō quia cum carne non erat opatus: sed qz de summa eū desperatione susceperat. Et nisi adesset pmit- tens deus: nihil iam senex de visceribus aniculę coniugis sperare audebat posteritatis. Sed credidit nasciturum: et non plangit moriturum. Eius dextera eligitur ad sacrificiū vt mozeretur: cuius cor erectum est ad fidem vt nasceretur. Nō trepidauit abrahā credere quando promittebat: non trepidauit offerre quando exigerat: nec fuit religio credentis contraria deuotioni obtemperātis.

B hoc dico: non q sibi dixit abrahā: Deus mihi locutus est quando promisit filiū. Credidit qd mihi daturus esset deus posteritatem. Et qualem posteritatem? Ut diceret

Gen. 21. In isaac vocabitur tibi semen. Et ne forte sic vocaretur mihi semen in Isaac vt ante me meus filius mozeretur: In semine tuo inquit benedicent omnes gentes. Ipse ergo mihi loquens pmissit filiū: et ipse exigit vt occidam? Non fecit sibi questionem quasi de contrarijs et sibi aduersitatib⁹ verbis dei pmittentis filium nasciturum: et postea dicentis: Occide mihi filium tuum: sed erat i corde eius semp fides incōcussa et nullo modo deficiens. Cogitauit enim abrahā

1. Petrac. 22. deum qui dedit vt ille de senibus nasceretur qui non erat: posse etiaz de morte reparare. Amplius enim est qd iam fecerat deus: cuz qui non erat post tantā desperationem videbat sibi datum filiū: Et si humanā infirmitatem consulas: impossibile. Adiecit itaqz animū ad fidem: non credidit aliquid impossibile esse creatori: qui quēadmodum crediderat: filium suscepit. Credidit postea iubenti deo: iam in se suscepto filio pbauerat deum. Credidit suscepturus filiū: credidit occisur⁹. Ubique fidelis: nusqz crudelis. Omnino perduxit filiū ad locū victimę: armauit etiā dexterā cultro. Attendis qs feriat: et quem feriat: attēde quis iubeat. Pius ergo abrahā obtemperando: Quid deus in iubendo? Nonne forte infirmis: non dicam sacrilegis animis ipse displiceat qui iubeat? Sed si placet qui obtemperabat: quomodo displicet qui iubebat? Quia si abrahā bene fecit obtemperando: multo melius et longe melius incomparabili modo deus in iubendo. Fortasse sacramentū querit. Non enim frustra hoc deus iuberet: aut carnaliter accipiendum est: quod lectum fortasse nōullo-

L frustra hoc deus iuberet: aut carnaliter accipiendum est: quod lectum fortasse nōullo-

rum minus intelligentiū corda commouit. Temptauit inquit deus abrahā. Sic ergo **Gen. 22.** ignarus est deus rerū: sic nescius cordis humani: vt temptando hominē inueniat? Absit: Sed vt ipse homo se inueniat. Primo itaqz fratres propter illos qui aduersant legis veteris scripturę sanctę: quia nōnulli nō intelligentes citius volunt exagitare qd non intelligunt: qz querere vt intelligant: et non fiunt humiles inquisitores: sed superbi calumniatores. Propter hos ergo qui euangelium volunt accipere et legem veterem respuere: putantes in via dei posse se esse: et recte vno pede ambulare: quoniam non sunt scribe eruditi in regno dei qui proferunt de **Matth. 13.** thesauro suo noua et vetera: Propter hos igitales ne qui forte hic lateant: aut et si hic nō sunt: habeant qui assunt quid talib⁹ respōdeant: breuiter soluenda est ista questio. Dicimus talibus: Euangeliū accipitis: legem non accipitis. Hos autem dicimus eūdem esse euangeliij misericordissimū largitorem: qui extitit etiam legis terribilis latoz. Lege em̄ terruit: euāgelio cōuersos sanauit: quos vt cōuerteret lege terruerat. Imperator dedit legem: et multa cōmissa sunt contra legē. Lex quaz dedit imperator: non nouerat nisi punire peccātes. Restabat ergo vt ad soluenda delicta eorum ipse cum indulgentia veniret qui legem p̄miserat. Sed quid dicit **D** puerum cor: quia dicit se accipere euangelium: legem vero respuere? Quare respuit? Quia scriptum est inquit: Temptauit deus abrahā. Ego deum colam qui temptat. Christiū cole quem habes in euāgelio. Ipse reuocat te ad intelligendā legem. Sed quia nō transferūt ad christum: in suo fantasma te remanserunt. Non enim colunt christum qualis p̄dicatur ex euāgelio: sed qualē ipsi sibi sixerūt. Propterea super velamen stulticię suę naturalis: addunt alterum velamē puerę opinionis. Et quādo per duplex velamen poterit videri qd lucet in euāgelio? Displicet tibi temptans deus: displiceat tibi temptans christus. Sed cum placuerit tibi temptans christus: placeat tibi temptās deus. Et christus enim filius dei deus: et cū patre christus vnus deus. Ubi igitur legimus temptantē christum? Euangeliū loquitur. Ait enim philippo: Habentes panes: **Job. 6.** date illis manducare. Et sequit euāgelista: Hoc autē dicebat temptans eū. Ipse em̄ scie-

Ser. LXXII. Feria sexta post primā do. in. XL. Ser. II

bat quid esset factururus. Refer nunc animū ad deum temptantem abrahā. Hoc enim dicebat et deus temptans abrahā: Ipse enim sciebat quid esset factururus. Agnoscitur temptator deus: agnoscitur temptator christus: corrigatur temptator hereticus. Non enim sic temptat hereticus quomodo temptat deus. Deus enim temptat ut aperiat homini: hereticus temptat ut deū sibi claudat. Ergo nouerit charitas uestra temptationem dei non id agere ut ipse aliquid cognoscat quod ante nesciebat: sed ut illo temptante: id est interrogante: quod est in homine occultum prodaf. Non enim sibi homo ita notus est ut creatori. Nec sic eger sibi notus est ut medico. Egrotat homo: ipse patitur: medicus non patitur: et ab illo qui non patitur expectat audire quod patitur. Ideo in psalmo clamat homo: Ab occultis meis munda me domine: quia sunt in homine occulta ipsi homini in quo sunt et non pcedunt: neque aperiant neque inueniant nisi in temptationibus. Si deus cessat temptare: magister cessat docere. Sed deus temptat ut doceat: diabolus temptat ut decipiat. Cui tamen nisi ille qui temptat dederit locum: inanis et irridendus repellit. Ideo apostolus: Neque detis aut locum diabolo. Dant autem locum homines diabolo ex concupiscentiis suis. Non enim vident diabolum homines cum quo pugnant: sed facile habent remediū. Seipfos interius vincant: et de illo foris triumphāt. Quare hoc diximus? Quia nescit se homo nisi in temptatione discat se. Lum autem didicerit se: non se negligat. Si enim senegligebat latentē: non se negligat notū sibi. Quid ergo dicim⁹ fratres? Et si sciebat se abrahā: nos non noueram abrahā. Aut sibi aut certe nobis prodendus erat. Sibi: ut sciret unde gratias ageret. Nobis: ut sciremus vlt quod a dño deprecemur: vel quod i hoie imitemur. Quid ḡ nos docet abrahā? Ut breuiter dicā: ut deo non ḡponam⁹ quod dat de⁹: iterum ad litterā rerū gestarum anteq tractetur latebra sacramenti: id est quid lateat in hoc mysterio quo iussus est abrahā occidere vnicūm filium. Ergo nec illud quod tibi p magno prestat deus: ḡponas illi qui prestat. Et cum voluerit tibi subtrahere non tibi vilescat: quia gratis amandus est deus. Quod enim dulcius a deo premium: ḡ ipse deus? Ergo impleta abrahā deuotionis obedi-

entia audit a deo: Hunc cognoui quoniam tu times deum. Quod ita intelligit: eo quod abrahā fecerit de⁹ ut sibi innotesceret: sicut quando loquitur propheta. Christianis loquor vel p̄ficiētib⁹ in schola dei: non sunt rudia nec noua que dico: sed vestre sanctitati nobiscum v̄statissima et manifestissima. Quando p̄pheta loquitur: quid dicit? Dixit deus: Plane dicimus. Dicimus etiam: Dixit p̄pheta. Et vtrunq recte dicimus: et vtrūq in auctoritate inuenimus. Et apostoli sic intellexerūt p̄phetas ut dicerēt: Dixit deus. Et alio loco: Dixit Esaias. Vtrunq verū est: quia vtrūq inuenimus in scripturis. Soluat mihi christiauis questionē quā modo proposui: et soluat sibi quod paulo ante proposui. Quomodo? Quia quod homo dicit de dono dei: deus dicit: s̄m illud: Non enim vos estis qui loquimini: et cetera. Et iterum: Ecce ego paulus loquor vobis. Et iterum: Christus qui i me loquit. Ergo istā regulam fratres trāsserte ad illud quod aliquid quando tortuosum videbatur: et rectum erit. Illum ergo omnes intueamur: ut esurientes animas nostras ipse pascat: qui esuriuit propter nos: qui pauper factus est cū diues esset: ut ipsius paupertate nos ditaremur. Opportune ad eum paulo ante cantauimus: Omnia a te expectant ut des illis escam in tempore opportuno. Si omnia: omnes. Si omnes: et nos. Non ḡst quid boni in sermone daturi sumus nos dabim⁹: sed ille a quo omnes accepimus: quia omnes ad eum expectamus. Tempus est dei. Sed faciamus quod dixit ut dei: id est expectemus ad eum. Ipsum corde itueamur: quia sicut oculi corporis et aures ad nos: ita oculi cordis et aures ad illum. Patenti auri cordis audite sacramentū magnum. Omnia quidem sacramenta diuinarum scripturarū vtiq magna atq diuina sunt. Sunt tamē insigniora magisq̄ p̄cipua que maxime intentos nos desiderant: et que p̄ ceteris lapsos edificant: satiāt esurientes: qui non ita satient ut fastidiant: sed sit satietas fastidio: Pellens inopiam: non assumens contemptū. Quem non moueat iussus immolari vnicus filius ei a quo pmissus est. Et maxime res ita gesta ut audiuimus: intentos animos facit ad querendū exponi sacramentū. Ante omnia tamen fratres hoc in nomine domini et admonemus quātum possumus: et p̄cipimus

Sec. 22.

Matth. 10.

2. Cor. 13.

2. Cor. 8.

Ps. 103.

Ps. 18.

Ep. 4.

vt quando auditis exponi sacramentū scri-
pturę narrantis quę gesta sunt: prius illud
quod lectum est credatis sic gestum quomō
lectum est: ne subtracto fundamēto rei geste
quasi in aere quęratís edificare. Abrahā
pater noster homo erat illis temporibus si-
delis: credens deo: iustificatus ex fide: sicut
Scl. 15. et
Scl. 3. scriptura dicit et vetus et noua. Suscepit fi-
Scl. 21. lium de sara vxore iam in senectute vtriusq;
constitutis: ex magna desperatione: sed fm
hominē. Quid autē de deo desperandū: cui
difficile nihil est? Qui sic facit magna: quo-
modo parua. Sic suscitāt mortuos: quomō
creat viuos. Si pictor eadem arte facit mu-
rem qua elephantem: diuersa opera: sed ars
P̄. 148. vna: quātomagis deus: q̄ dixit: et facta sūt:
mādauit et creata sunt? Quid difficile facit q̄
verbo facit? Qua facilitate creauit angelos
vltra cęlos: ea facilitate lumina in cęlis: ea
facilitate pisces i mari: ea facilitate arbores
et aialia i tra: ea facilitate magna q̄ pua. Cui
q̄ cūcta facillimū fuit facere de nihilo: miran-
dū est quā dedit senib⁹ filiū? Tales ergo il-
los viros vel illos homines habebat deus:
et illo tempore tales fecerat p̄cones filio ven-
turo: vt non solum in his quę dicebant: sed
etiā in his quę faciebant: vel in his quę acci-
debant christus quęrat: christus inueniat.
Quicquid scriptura dicit de abrahā: et factū
est: et p̄phetia est: sicut apostolus quodam
Scl. 4. loco dicit: Scriptū est q̄ abrahā duos filios
habuit: vnum de ancilla: et alterum de libe-
ra. Quę sunt in allegoria. Hęc ergo sūt duo
I testamēta. Jam impudēter dicimus: quia
Scl. 21. isaac et natus est abrahę: et aliquid significa-
uit: sicut et imolare filiu; iussus obtemperat
Scl. 22. deo: perducit ad locū: puenit triduo: dimi-
tit duos seruos suos cū iumēto: pergit ip̄e q̄
deus p̄ceperat: leuat lignū in altare: leuat
filium sup lignum. Anteq̄ veniat filius ad
locum sacrificij: portat lignū quo leuandus
est. Deinde cum iam pene feriret: sonat vox
vt parcat: et nō tamē sine sacrificio: et sine san-
guine fuso receditur. Apparet aries in vepre
inherens cornib⁹: imolat: pagitur sacrificiū.
Scl. 5. Peracto sacrificio: dicit ad abrahā: Facio
semen tuū sicut stellas cęli: et harenā maris:
Et obtinebit semen tuum ciuitates aduersa-
riorū: Et bñdicent in semie tuo omnes gen-
tes terrę: eo q̄ exaudisti vocem meā. Vide
ergo quando factum est: et quando cōmemo-
ratio sit facti ipsius: Quādo dicit ille aries:

Foderunt manus meas et pedes meos: et cę- P̄. 21.
tera. Quādo pactum est illud in psalmo sa-
crificiū: tunc in ipso psalmo dictū est: Cō-
memorabunt et conuertent ad dñm vniuer-
si fines terrę: Et adorabunt in p̄spectu eius
vniuersę patrię gentiū: Quoniā ip̄sius est
regnum: et ipse dominabit gentium. Si cō-
memorabunt dictum est: p̄signatum est ali-
quando quod fieri iam videmus. Videā-
mus ergo quomodo impletū sit: et vnde im-
pletum: quo p̄cedente sacrificio impletū q̄
dictum est abrahę: In semie tuo benedicen- Scl. 22.
tur omnes gentes. Felices omnes gentes:
quę illud non audierunt: et nūc legentes cre-
diderūt: quod credidit ille qui audiuit: Cre-
didit enim abrahā deo: et reputatū est illi
ad iusticiam: et amicus dei appellatus est.
Qd̄ credidit deo: intus in corde: in sola fide
est. Q̄ autem immolandum duxit filium: q̄
intrepidus dexteram armauit: q̄ iam feri-
ret nisi voce teneret: magna fides est vtiq;
et magnum opus: et ipsum opus laudauit
deus vt diceret: Quoniā exaudisti vocem
meam. Quare ergo apostolus paulus ait:
Arbitramur iustificari hominē per fidem si-
Bo. 3.
ne operibus legis. Et alio loco dicit: Et si-
Scl. 5.
des quę per dilectionem operat: Per quam
adipisci credimus salutē eternā: Amē.

Item eodem die alius sermo fa-
ctus ad fratres in heremo: qui in-
ter sermones ad eosdem habet xl.

Item eodem die Homelia de eo
quod scriptum est in euangelio fm
Johannem: Erat dies festus iude-
orum: Et ascendit iesus hierosoly-
mam etc. quę habet in expositione
doctoris Ibidem.

Sabbato post primā dominicā
in quadragesima: De Abraham et Sermo
imolatione Isaac: Sermo I LXXIII.

Quū p̄cepti genus ē homi legē scele-
ris dare: et religiosū habere si impiū
voluerit p̄petrare. Abrahā si patri-
cidij fecerit: iust⁹ ē. Si nō fecerit: ideuor⁹ ē.
Quid sit ergo quod nunq̄ deum nisi pieta-
te placamus? Lupit sibi vota offerri: non
crudeliter coli. Ecce inter pietatem patris et

Ger. LXXIII. Sabbato post primā do. in. XL. Ser. I

deuotionem dei: filiū est quidem scelus occidere: sed deū scelestius non audire. In angusto posita est perfecta iusticia. Parricidium iuberis vt facias: tuis te manibus orbatu-
Brus. Quid hoc est? Imperat parricidū: qui prohibet homicidū. Subetur inquit filium victimare: solatium paternę senectutis: et vnicum pignus posteritatis: Qui quāto senior: tanto dulcior: quanto solus aut vnicus tanto charior: et dilectior. In vtroq; senes: creandę plis desperatio retinebat: vtpote posset tempus quod natura fraudauerat: etas in senē patre: sterilitas in anicula matre. Jā enim sara actus suę vluę perdiderat: et senem patrem vis generandi lassauerat: quia fructum sterilis nō habebat. Ecce subito frigus vluę materna nō instinctu libidinis: sed fomite virtutis incaluit: rediuiuo successu flore iuuetutis. Adcrentis iam artus corporis viruerūt marcida membra: et annosę grates tabe pallentia: puericę rubore viruerunt: et in succido tepore veterascēs iam corpus non tanq; cōcubitus sed pmissio vegetabat. Lanis iam togatum caput albebat: et rugas suas vluę i ventre tendebat. Lumebat vterus grauidę: tremebat gressus in poplice. Sestabat onustū vterum: quę corpus iā nō regebat incuruū. Nouissimis annis sc̄tat fessa mulier quę non nouerat in iuuentute concipere: discit in senectute lactare. Discite coniugati vacare effectū seminis vbi non fuerit munus auctoris: ipso dicente: Priusq; te formare in vtero noui te. Accipe inquit filiū tuum: et offer mibi illum in vnū de mōribus quem demonstrauero tibi. Senex pater et vnicū mater: noui parentes et veteres genitores: ad tam acerbū nō mouentur imperiū. Hilaris accingebat: qui nec timorē facinoris formidauit: nec implere qđ iussus est degener animus dubitauit. Spes illa futura tot gentiū paterna manu iubet occidi. Deuotus pater eo voto suscepto parricidū quo susceperat filium: nec refert vtrū impendat aut perdat: dum quoquo modo quod acceperat reddat. **O** dñe piissime quę scis patri dilectū: quid imperas victimandum? Nunc nup senem sterilem fecundasti: et tam cito quod donaueras reperisti? Ubi est quod senibus prestisti? Ergo iratus potes ledere: sicut propitius imperas orbitatem? Absit a nobis ista incredulitas. Deus

pro nobis filium suum iussit occidi: non nostros mactari. Ideo iubetur filius occidere: vt manifestet mundo qui iam notus fuerat deo. Nam quomodo innocentis desiderat sanguinem: qui reum damnat p sanguine? Demonstrare cunctis hominibus deuotionem voluit: qui parricidium vt fieret imperauit. Pareat ilico imperijs: pceptis obtemperat: pergit percussor paratus: immo filius cum patre p̄fiscitur moriturus: atq; vtrū tunc modo moriturus: non insuper et patris gladio obiturus. Tulerunt ergo ad locum quez dixerat deus ambo pariter: aram construunt sacerdotes: ligna arę imponit: filium alligauit: et extento gladio: angelus ne pcutias puerum exclamauit: oculis respice et vide arietē in vepre. Videte fratres Abraham patientia fortem: deuotione constantem: non cum aliqua fera luctantem: sed cū natura pugnantem. Deuotio dicebat: percutite: Pietas clamabat: parce. Illa reuocabat: ista puocabat. Filius tunc moriturus iacebat: erigit dexteram feriturus: et locum quo libens percutiebat aucupat. Parce inquit abrahā. Qui iusserat vt feriret: modo vociferatur vt parceret. Sciebat enim probatum patrem: et in deuotione feruentem gladium temperare: et filium non perimere: sed nec cremare. Parce inquit deuote pater: parricida sine crimine parce. Tuum sacrificium quod paraueras intendi: ego qđ iusseram vt obtulisses accepi. In voto probauit: quod in facto renui. Acceperam votum: nec repuli sacrificium. Laudo fidem: nec reprobo pietatem: nec tibi patior inferri orbitatem. Perfecta sunt omnia: et salua sunt vniuersa. Vincit innocens hostia: ne offerentis deuotio putaret se minus aliquid exhibere: si impatientia doloris victima calcitraret. Ecce spiritali p̄sagio meum p̄uenisti consilium. Quod enim parauit pro toto mundo: tu iam deliberasti in filio tuo. Quod in vnicogenito meo disposui: tu in tuo vnicogenito: Unde b̄ndicens in te oēs gentes: Amē.

Item eodem die alius sermo: qui habetur inter sermones de Verbis apostoli: xxvij.

Item eodem die Homelia de eo quod scriptum est in euangelio sm

Sancti Augustini de tempore

Mattheū: Et post dies sex assum-
psit iesus petru z iacobū zc. que ha-
bet de questionibus euangelioꝝ li-
bro. j. ca. xvij.

**Dominica secūda In quadrage-
sima: de eo qđ scriptū est in euange-
lio fm Mattheū: Egressus iesus d
Sermo Henezareth secessit in partes tyri z
LXXIII. sidonis zc. Sermo I**

A Chananea ista mulier que heri nobis
c lectione euangelica comendata est:
prebet nobis humilitatis exemplū
z pietatis viā: ab humilitate in alta surgere
ostendit. Erat autē sicuti paret nō de popu-
lo israel vnde patriarche: vnde pphete: vnde
de parētes domini nostri iesu christi fm car-
nē: vnde ipsa virgo maria que peperit chri-
stum. Non ergo ex isto populo erat hęc mu-
lier: sed erat ex gentibus. Nam sicut audiui-
mus secessit dominus in partes tyri et sidon-
is: z inde mulier chananea de finibus illis
egressa est. Petebat beneficiū instantissime
curandę filie sue: que male a demonio vexa-
bat. Tyrus z sidon nō erant ciuitates popu-
li israel sed gentiū: quibus vicinę illi populo.
Llamabat ergo auida impetrandi beneficij
fortitęq; pulsabat: z dissimulabat ab eo: non
vt misericordia negaret: sed vt desiderium
accenderef: nec solum vt desiderium accen-
deref: sed sicut ante dixi: vt humilitas com-
mēdaref. Llamabat ergo dño nō audiente:
sed qđ factur⁹ erat in silētio disponēte. Disci-
puli rogauerūt p illa dñm: z dixerūt: Dimit-
te illā: qz clamat post nos. Et ille: Non sum
missus: nisi ad oues que perierūt dom⁹ isrl.
Hic verborū istoz oris questio: vnde nos ad
ouile christi de gentib⁹ venimus: si non est
missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel?
Quid sibi vult hui⁹ secreti tam alta dispēsa-
tio: vt cū dñs sciret qre venerit: vtiq; vt ec-
clesiā haberet in omib⁹ gentib⁹: nō se missū
dixerit nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel?
Intelligim⁹ ergo p̄sentia corporis sui: nati-
uitatē suā: exhibitionē miraculoꝝ virtutęq;
resurrectiōis in illo p̄lo eū osidere debuisse:
ita fuisse dispositū: sic ab initio comendatū:
hoc p̄dictuz: hoc impletū: qz christ⁹ iesus ad
gentē iudęoz venire debuit videndus: occi-
dendus: z lucrād⁹ eos inde quos an p̄sciuit.

Nō enī dānata illa plebs est: s̄ vtilata. Ibi
erat paleę multitudo: ibi granoꝝ occulta di-
gnitas. Ibi qđ incenderef: ibi vnde horreū
repleret. Nā vnde apli nisi inde? Unde pe-
trus: Unde ceteri? Unde ipse paul⁹: p̄mo
saul⁹: hoc ē p̄mo supbus: postea hūilis. Nā
quādo saulus: a saule nomē deriuatū erat. **L**
Saul autē rex supbus: in regno autē dauid
humilē p̄sequebat. Quā q̄ saul⁹ q̄ postea pau-
lus: tūc vtiq; supbus: tunc p̄secutor: innocē-
tū: tūc vastator: ecclesie. Acceperat enī litteras
veluti zelo synagoge ardēs z insequēs chri-
stianū nomē: a sacerdotib⁹: vt exhiberet q̄s:
cūq; inuenisset christianos ad luenda suppli-
cia. Cū p̄git: cū anhelat cędes: cū sitit sangui-
nē: celesti chusti voce p̄strat⁹ ē p̄secutor: ere-
ctus ē p̄dicator. Implet⁹ i illo qđ scriptū est
in p̄pha: Ego p̄cutiā: z ego sanabo. Hoc enī
p̄cutit de⁹ qđ se in hoīe extollit adūsus deū.
Nō est impi⁹ medic⁹ q̄ tumorē ferit: q̄ putre-
dinē secat aut vrit. Dolorē ingerit: sed vt p̄-
ducat ad sanitatē. Abolest⁹ est: s̄ nisi eēt: vti-
lis nō esset. Prostrauit q̄ christ⁹ vna voce sau-
lū: erexit paulū: hoc ē p̄strauit supbū: erexit
hūilē. Nā q̄ fuit ratio mutādi sibi nomis: vt
cū saul⁹ antea vocaref: postea se paulū dici
vellet: nisi qz saulū nomē in se agnouit cū p̄se-
queref fuisse supbię? Elegit q̄ hūile nomē vt
paul⁹: hoc ē minim⁹ vocaref. Paulū enī mi-
nimū est. Paulū: nihil aliud ē q̄ minimū v̄
paruum. De quo noīe iā gloriās hūilitatęq;
comendās: Ego inqt sū minim⁹ aploꝝ. **U**
ergo vnde iste nisi ex p̄lo iudęoz? Inde illi
apli: inde paul⁹: inde q̄s comendat idē pau-
lus: q̄ viderint dñm post resurrectionē. **D**
Dicit enī eū visū ferme a q̄ngētis fratrib⁹ sil: ex
quib⁹ plures manēt vsq; adhuc: quidā autē
dormierunt. Ex illo autē populo etiā illi qui
cum petrus loqueref comendans passionē:
resurrectionē: diuinitatē christi: accepto spū
sancto quādo illi omēs i quos venit spūsan-
ctus linguis omniū gentiū sunt locuti: com-
puncti spū qui audiebāt ex p̄lo iudęoz q̄ste-
runt consiliū salutis sue: intelligētes se reos
sanguis christi: qđ cum ipsi crucifixerūt: ipsi
occiderūt: in cui⁹ nomie occisi a se viderent
tanta miracula fieri: viderēt spūsancti p̄sen-
tiā. Augrētes q̄ consiliū: respōsū acceperūt:
Agite p̄nitentiā: z baptizef vnusq; v̄m in
noīe dñi n̄i iesu xp̄i: z dimittent⁹ vobis pec-
cata v̄sa. Quis desparet sibi donāda p̄ctā:

1. Reg. 18.

Act. 9.

Deut. 32.

1. Cor. 15.

Abi. 3.

Act. 1.

Abi. 8.

Sermo LXXIII Dñica scda in XL. Ser. I

qñ crimē occisi chūsti reis donabat? Cōuersi
 sunt ex ipso populo iudeorū: Cōuersi sunt:
 baptizati sunt: Ad mēsam dñi accesserūt: et
 sanguinē quē sequentes fuderūt: credentes
 biberūt. Quēadmodum autē sint cōuersi q̄
 plane atq̄ pfecte indicāt actus apostolorū.
 Act. 4. Nam oīa quę possidebant vendiderūt atq̄
 p̄cia reꝝ suarū ad pedes ap̄toꝝ posuerūt: Et
 distribuēbat vnicuiq̄ sicut opus cuiq̄ erat.
 Et nemo dicebat aliquid p̄prium: sed erant
 illis oīa cōia. Et erat illis sicut scriptū ē: ani/
 ma vna: et cor vnū in deū. Ecce oues de qui/
 bus dixit: Nō sum missus nisi ad oues q̄ pe/
 rierūt domus israel. Illis em̄ exhibuit p̄sen/
 tiā suam: p̄ illis in se sequentibus crucifixus
 orabat dicēs: Pater ignosce illis q̄ nesciūt
 quid faciūt. Intelligebat medicus freneti/
 cos mente p̄dita medicū occidētes: et occidē/
 do medicū nesciētes sibi medicamentū faci/
 entes. De dño em̄ occiso omnes nos curati
 sumus: illius sanguine redempti: pane illius
 corporis a fame liberati. Hanc p̄sentia chri/
 stus iudcis exhibuit. Hoc ergo ait: Nō sum
 missus nisi ad oues quę perierūt dom⁹ isrl:
 vt illis p̄sentia sui corporis exhiberet: nō in
 oues quas habebat in gentib⁹ cōtemneret
 et p̄teriret. Ad gentes em̄ ipse non venit: sed
 discipulos misit. Et illic impletū ē q̄ p̄p̄e/
 ta dixit: Populus quē nō cognoui seruiuit
 mihi. Elidete q̄ alta: q̄ euidentis: q̄ expressa
 p̄p̄etia: Popul⁹ quē nō cognoui: id est cui
 p̄sentia meā nō exhibui: fuit mihi. Quōd
 Sequit: In auditu auris obaudiuit mihi.
 Hoc est nō vidēdo: sed audiēdo crediderūt.
 Ideo gentiū maior laus. Illi em̄ viderunt et
 occiderūt: gentes audierūt et crediderūt. Ad
 gentes autē vocādas et cōgregādas: vt im/
 pleret q̄ modo cantauimus: Cōgrega nos
 de gentib⁹ vt cōsitemur nomini tuo et glo/
 riemur in laude tua: Ille paulus ap̄tus mis/
 sus est minimus: ille factus magn⁹: nō p̄ se:
 sed p̄ eū quē p̄sequēbat. Abissus est ad gen/
 tes: ex latrone pastor: ex lupo ouis. Abissus
 est ad gentes ille ap̄tus minim⁹: et multū la/
 borauit in gentib⁹: et p̄ eum gentes credide/
 rūt: Testes sunt eius epistolę. Habes hoc in
 euāgelio sacratissime figuratū: Filia archisy/
 nagogi quēdā defuncta erat: pater ei⁹ roga/
 bat dñm vt iret ad eā: egrā reliquerat: et i pe/
 riculo cōstitutā. Ibat dñs ad visitandā et sa/
 nandā egrā: interea mortua nūciata est: et di/
 ctū est patri puellę: Abortiua est: noli vexare

magistrū. Dñs autē qui sciebat se posse mor/
 tuos suscitare: nō abstulit spem desperato:
 et ait patri: Noli timere: tñ crede. Pergebat
 ad puellam: atq̄ in itinere inter turbas quo
 modo potuit coartauit se quēdā mulier quę
 fluxū sanguinis patiebat et diuturno illo la/
 guore in medicos frustra omnia q̄ habebat
 impēderat. Ubi simbriā vestimēti eius teti/
 git: sanata ē. Et dñs: Quis me tetigit? Ad/
 mirantes discipuli q̄ nesciebāt quid esset fa/
 ctū: et videbāt eū a turbis cōprimi: et de vna
 q̄ leuiter tetigerat fuisse sollicitū: responde/
 rūt: Turba te p̄mit: et dicis: quis me tetigit?
 Et ille: Tetigit me aliq̄s. Nā isti p̄munt: illa
 tetigit. Corp⁹ q̄ christi multi moleste p̄mūt:
 pauci salubriter tangūt. Tetigit me inq̄t ali/
 quis. Ego em̄ sensi de me virtutē exiisse. At
 vbi vidit illa nō se latuisse: puolura est ante
 pedes eius: et cōfessa est qd̄ esset factū. Post
 hec p̄xit: puenitq̄ quo tendebat: et puellā
 filiā archisynagogi inuentā mortuā suscita/
 uit. Factū quidē est: et ita vt narrat impletū:
 sed tñ etiā ipsa quę a dño facta sunt aliquid
 significātia erāt: quasi verba si dici pōt vili/
 bilia et aliquid significātia. Quō maxime ap/
 paret in eo qd̄ p̄ter tempus poma quę sunt i
 arbore: et quia nō inuenit arbori maledicēs
 aridam fecit. Hoc factum missi figuratū acci/
 piat stultū inuenit: primo quęsiisse poma in
 illa arbore quādo tempus nō erat vt essent i
 vlla arbore: deinde si pomorū iam tempus
 esset: nō habere poma q̄ culpa arboris esset.
 Sed quia significabat querere se non solum
 folia: sed etiam fructum: id est non solū ver/
 ba sed et facta hominū: arefaciendo vbi sola
 folia inuenit: significauit eorum p̄nam qui
 loqui bona possunt: facere bona nolūt. Sic
 ergo et hic. Nam vtiq̄ mysterium est: p̄p̄e/
 sciū omnium dicit: Quis me tetigit: sit im/
 perito similis creator: et interrogat non so/
 lum qui hoc sciebat: sed etiam qui cetera p̄/
 sciebat. Aliquid est vtiq̄ quod nobis signi/
 ficante mysterio loquit christus. Filia illa ar/
 chisynagogi significabat populum iudeorū
 et mortuorū: propter quem venerat christus
 qui dixit: Non sum missus nisi ad oues quę
 perierunt domus israel. Illa vō mulier quę
 fluxum sanguinis patiebat: ecclesiā figu/
 rat ex gentibus: ad quam christus per p̄p̄e/
 sentiam corporis non erat missus. Ad illam
 ibat: illius salutem intendebat: hec inter/
 currit: tangit simbriam quasi nescientis:

Sancti Augustini de tempore

id est sanas tanquam absente. Dicit ille: Quis me tetigit? quasi diceret: Non noui hunc populum. Populus quem non cognoui seruiuit mihi. Tetigit me aliquis. Ego enim sensi virtutem de me exisse: id est euangelium missum totum orbem impleuisse. Tangitur autem simbria exigua pars vestimenti et extrema. Hac veste christi paulum. Quasi simbria ibi apostolus paulus erat: hoc est extremus et minimus apostolorum. Nam post omnes vocatus est: post omnes credidit: plus omnibus sanauit. Non erat missus dominus: nisi ad oues que perierant domus israel. Sed quia et populus quem non cognouerat seruiturus erat: in obauditu auris obauditurus erat. Nec de illo tacuit ibi constitutum.

Job. 10. Hic enim quodam loco idem dominus: Habeo alias oues que non sunt de hoc ouili: oportet me et has adducere: ut sit vnus grex et vnus pastor. Unde mulier ista erat: ideo non contemnebas sed differebas: Non sum inquit missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Et illa clamando instabat: pseuerabat: pulsabat: tanquam iam audisset: Petre et accipe: que re inuenies: pulsa et aperiet tibi. Institit: pulsauit. Nam et dominus quando dixit hec verba: **Matth. 7.** Petite et accipietis: querite et inuenietis: pulsate et aperiet vobis: Supra dixerat: Nolite sanctum dare canibus: nec picceritis margaritas vestras ante porcos: ne forte conculet eas pedibus suis: et canes conuersi dirumpant vos: id est post contemptum margaritarum vestrarum etiam molesti sint vobis. Nolite ergo illis piccere que contemnunt. Et unde discernimus: tanquam responderent: qui sint porci: qui sint canes: hoc in ista muliere demonstratum est. Nam illi mulieri instanti respondit hoc: Non est bonum tollere panem filiorum et mittere canibus. Canis es: vna es ex gentibus: idola adoras. Quid autem tam familiare canibus quam lapides lingere? Non est ergo bonum panem filiorum tollere et mittere canibus. Illa si recederet post hec verba: canis accesserat: canis abcesserat: Sed pulsando: homo factus est ex cane. Institit enim petendo: et ex ipso veluti conuersio humilitatem ostendit: misericordiam impetrauit. Neque enim commota est aut succensuit quod canis appellata fuerit: petens beneficium: rogans misericordiam: sed ait: Ita domine. Dixi me canem: plane canis sum. Agnosco nomen meum. Et veritas loquitur: sed non ideo a beneficio repellenda sum. Propterea canis:

sed et canes edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Adhuc quoddam exitum beneficium desidero: non mesam inuado sed micam quero. Videte quemadmodum humilitas commendata est. Lanam illam dominus dixerat. Non dixit: non sum: sed dixit: sum. Et dominus continuo quia se agnouit canem: **Matth. 23.** Mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut petisti. Tu te agnouisti canem: ego te iam agnosco hominem. Mulier magna est fides tua. Petisti: quesisti: pulsasti: Accipe: iueni: aperiat tibi. Videte fratres quemadmodum in hac muliere que chananea erat: id est que de gentibus veniebat: et typum hoc est figuram ecclesie gerebat: maxime humilitas commendata est. Etenim gens iudea ut ab euangelio repellere superbia inflata est que legem accipere meruisset: que de ipsa gente patriarche precesserint: prophete extiterit: moyses dei seruus miracula magna que audiuntur in psalmo in egypto fecerit: per mare rubrum aquis recedentibus populum duxerit: legem acceperit: quam ipsi populo dederit. Erat unde extolleret gens iudea: et per ipsam superbia factus est ut christo nollet humiliari auctori humilitatis: respice tumorem: medico deo: qui propter hoc cum deus esset homo factus est: ut se homo hominem cognosceret. Magna medicina. Hec medicina si superbia non curat: quod eam curet nescio. Deus est: et sit homo. Seponit diuinitatem: id est quodammodo sequestrat: hoc est occultat quod suum erat: quod apparet acceperat. Sit ille homo cum sit deus: et non se agnoscat homo hominem: id est non se mortalem agnoscat: non se agnoscat fragilem: non se agnoscat egrotum ut querat vel egrotus medicum: sed quod est periculosus sanus sibi videt. Ergo propter hoc ille populus non accessit: id est propter superbiam: Et dicti sunt ex arbore olea: hoc est de illo populo a patriarchis creato: fracti rami naturales: id est iudei merito steriles spiritu superbie: et in illa olea insertus est oleaster. Oleaster populus ex gentibus. Sic dicit apostolus: quod oleaster insertus sit in olea: rami autem naturales fracti sint. Illi fracti propter superbiam: insertus oleaster propter humilitatem. Hanc humilitatem ostendit mulier dicens: Ita domine: Canis sum: micam desidero. In hac humilitate etiam centurio ille placuit: qui cum desideraret puerum suum a domino curari: et dominus diceret: Ego veniam et curabo eum: Respondit ille: Domine: non sum dignus ut sub tectum

Ser. LXXV. Feria scda post scda 3 do. in. XL. Ser. I

meū intres: sed tñ dic verbo ⁊ sanabit puer meus. Non sum dignus qui sub tectū meū stes. Lecto nō recipiebat: corde recipiebat. Quāto humilior: tanto capaxior: tanto plenior. Colles enim aquam repellunt: valles implebunt. Quid deinde: quid ad hoc do- min' postea q̄ dixit: Nō sū dignus qui sub tectū meū intres: ad eos q̄ sequebant' Amē dico vobis: nō inueni tantā fidem in israel: id est in illo populo ad quem veni nō inueni tantā fidem. Tantā quid est? Tam magnā. Unde magnā? De minimo: id est de humi- litate grandē. Nō inueni tantā fidē simlē gra- no sinapis: quanto minutioni tanto seruen- tiori. Inserat ergo dominus oleastrū in oliua. Tunc hoc faciebat quando dicebat: Amen dico vobis: nō inueni tantā fidem in israel. Deniq; vide qđ sequit: Ideo dico vo- bis: q; nō inueni tantā fidē in isrl: id est tantā cū fide hūilitatē. Ideo dico vobis: q; multi ab oriēte ⁊ occidēte veniūt: et recubent cum abrahā ⁊ isaac ⁊ iacob i regno celozū. Recū- bent inquit req̄scent. Non em̄ debem' illic carnales epulas cogitare: aut aliquid tale i illo cōcupiscere: vt nō vitia mutem' virtuti- bus: sed vitia subdamus. Aliud est em̄ desi- derare regnum celozū ppter sapientiā et vi- tam p̄ternam: aliud ppter felicitatem terre- nam: quasi illic habeamus eam opulentiorē atq; maiorem. Si diuitem te in illo regno fu- turum putas: cupiditatē non amputas sed mutas: ⁊ tamē diues eris: ⁊ non nisi illic di- ues eris. Nā hic indigentia tua colligit plu- rima. Quare multū habent diuites? Quia multum indigent. Maior indigentia: quasi maiores comparat facultates. Illic ipsa in- digentia moriet'. Tūc vere diues eris: quā- do nullius indigens eris. Non tu diues: et angelus pauper: qui non habet iumenta et rēdas ⁊ familia. Quare? Quia nō indiget: quia quāto fortior: tanto minus indiguus.

Ergo ibi diuitiē ⁊ verē diuitiē. Epulas terre huius nō ibi cogites. Epulē em̄ terre huius medicamenta quotidiana sunt: egritudinē cuiusdam nostrē cum qua nascimur necessaria sunt. Egritudinē istam sentit quisq; cū hora reficiendī transferit. Uis videre quāta egritudo sit ista: vt tanq; acuta febris septē die- bus nocet? Ne te sanū putes. Sanitas: im- mortalitas erit: nā hec longa egritudo est: quia quotidianis medicamētis fulcis mor- bum tuū. Sanus tibi esse videris? Detrahe

medicamēta: ⁊ vide quid potes. Nā ex quo nascimur: necesse est vt moriamur. Adorb' hic necesse est vt ad mortē pducatur. Lerte me- dici q̄ egros inspiciunt hoc dicunt: Terbi- gratia: hydropicus est iste: morif. Hic mor- bus non pōt curari. Elephantuosus est: nec morbus iste curari potest. Priscus est: quis hoc curat? Necesse est vt pcreat: necesse ē vt moriat'. Ecce iam dixit medicus priscus est nō potest nisi moriatur: ⁊ tamē aliquādo et hydropic' non inde morif: ⁊ elephantuosus nō inde morif: et prisc' non inde morif: ⁊ tñ necesse est vt quisquis natus fuerit inde mo- riatur. Aboritur inde: non potest aliter. Hoc ⁊ medicus ⁊ imperitus pnūciat: sed ⁊ si tar- dius moritur: nūquid ideo nō morif? Quā- do ergo vera sanitas: nisi quando vera im- mortalitas? Si ergo vera immortalitas: nulla corruptio: nulla defectio: quid illic alimētis opus erit? Ergo cū audis: Recumbent cum abrahā ⁊ isaac ⁊ iacob in regno celozū: id est inserunt in oliua. Huius enim oliuę radi- ces sunt: abrahā isaac ⁊ iacob. Filij autē regni: hoc est iudei increduli: ibunt in tene- bras exteriores. Precident' rami naturales: vt inserat oleaster. S; vnde rami naturales p̄cidi merit: erunt: nisi superbia? Unde olea- ster inseri: nisi humilitate? Unde ⁊ ista mu- lier dixit: Ita domine: nam ⁊ canes edūt de micis que cadunt de mensa dominozū suo- rū: Et inde audit: O mulier: magna ē fides tua. Sic ⁊ ille centurio: Non sum dignus vt sub tectū meū intres: Amen dico vobis: nō inueni tantam fidem in israel. Discamus vt teneamus humilitatē. Si nondum habem' discamus: Si habem' non amittamus. Si nondum habemus: habeamus vt insera- mur. Si iam habemus: teneamus ne p̄ci- damur.

Item de eodē alia Domelia: que habet de questionibus euangelio- rum libro. i. ca. xviii.

Feria secūda post secūdā domini- ca i quadragesima de puero Abrahā qui missus est ad Rebeccam: Sermo

I
Aulo ante cum diuina lectio legere- tur: audiuius qđ beatus abrahā vocauerit puerum suū: ⁊ dixerit ei: Pone manum tuam sub femur meū: vt ad- iurem te per deum celi et terre: vt non acci-

Matt. 15.
Matt. 8.

Ser. LXXV.

Gen. 24.

k

pias vxorem filio meo de filiabus regionis
 huius: Et q̄ ille obediens: posuerit manū sub
 femore et iurauerit ei. Hec enī oīa fratres q̄ in
 testamento veteri recitant: si tantū fm litte-
 ram voluerim accipere: aut parū: aut nul-
 lum lucrū anīme cōsequemur. Quid enī no-
 bis p̄dest qui ad ecclesiam ad audiendū dei
 verbū fideliter cōuenimus: si nobis dicatur
 q̄ abrahā miserit puerū suum: vt de regio-
 ne longinqua adduceret vxorē filio suo: cui
 et in istis regionib⁹ hoc frequēter videamus
 fieri: Nos vero fratres sequētes beati apo-
 stoli pauli: credamus quia omnia que scri-
 pta sunt: iudicis in figura cōtingebant: no-
 bis autē in veritate cōpleta sunt. Dixit ergo
 abrahā ad puerū suū: Aditte manū tuā sub
 femur meū: et iura p̄ deum celi et terre. Quid
 est h̄ fratres? Sic dixit beatus abrahā: Aditte
 manū tuā sub femur meū: tanq̄ diceret: mit-
 te manū tuā ad altare: aut diceret: mitte ma-
 num tuā ad arcam testamēti: aut extēde ma-
 num ad templū dei: et iura mihi. Femur tan-
 gebat: et p̄ deum celi et terre iurabat. Nō enī
 errabat beatus abrahā quando hoc fieri
 imperabat: sed quia p̄phetiē spiritu reple-
 tus: nouerat de semine suo christū celi et ter-
 re dominū nasciturum: Ideo quādo seruus
 suus femur illius contingebat: nō p̄ carnale
 membra: sed p̄ deum viuū et verum iuramē-
 ta p̄stabat: quia abrahā genuit isaac: isaac
 genuit iacob: iacob genuit iudam: de cuius
 semine christus dñs natus est. Et stetit iuxta
 fontē: et dixit in corde suo: Dñe deus domi-
 ni mei: si fecisti misericordiā cum dño meo:
 ecce sto ad puteū: et puella que venerit hau-
 riri aquam: si ei dixerō: Da mihi bibere: et
 illa responderit mihi: Et tu bibe: et camelis
 tuis hauriam aquam: ipsa est quā p̄parasti
 domino meo isaac. Hec dñs puer i corde suo
 verba compleuerat: et ecce aparuit rebecca
 habens hydriam in scapula. Et dixit ad eaz
 puer: Da mihi bibere. At illa cito deposuit
 hydriam et dixit: Et tu bibe dñe: et camelis
 tuis hauriam aquam. Et cū interrogasset cui⁹
 esset filia: respondit ei: q̄ filia esset batuelis
 et soror laban. Et incurruuit se homo et ado-
 rauit deū: eo q̄ agnouerat: qd̄ ipsi essent pa-
 rentes domini sui abrahę: et ptulit in aures
 ad ornandā faciem suam: et armillas posuit in
 manibus eius. At illa vadens nūciauit pa-
 rentibus suis: Qui exeuntes benedixerunt
 deum: et cum gaudio et honore susceperunt

puerum abrahę. At ille locutus ē ad eos de
 rebecca: vt eam darent domino suo isaac.
 Illi autē dixerūt: Lamemus puellę: et que-
 ram⁹ illius voluntatē. Lūg vocata esset di-
 xerunt ad eam: Tūc ire cū homine isto? At
 illa respondens dixit: Gladā. Hūc fratres
 charissimi: quātum possum⁹: breuiter quid
 ista significant: videamus. Beatus abrahā
 q̄ puerum dirigebat vt acciperet vxorem fi-
 lio suo: typum habebat dei patris: sicut et
 quando cum in holocausto obtulit: dei pa-
 tris imaginem figurabat: puer autem eius:
 verbū p̄phetiā designabat. Aditte ergo
 abrahā puerum suum in regionē longin-
 quā: vt inde acciperet vxorem filio suo: quia
 miserat deus pater p̄phetiā verbū p̄ vni-
 uersam terram vt quereret ecclesiā catholi-
 cam: sponsam vnigenito suo. Et quomodo
 per puerū abrahę beato isaac sponsa addu-
 citur: ita per verbū p̄phetiā: ecclesia gen-
 tium ad verum sponsum christū de longin-
 quis regionibus inuitat. Tibi tamē inuenit
 sponsa illa: que christo socianda erat: Vbi
 nisi ad aquam? Verum est charissimi: Nisi
 ecclesia ad aquam baptismi uenisset: christo
 sociata nō esset. Rebecca ergo abrahę pue-
 rum inuenit ad puteū: et ecclesia inuenit christum
 ad baptismi sacramentū. Quid tamē
 post hęc factum est? Protulit puer in aurea
 aureas: et dextralia aurea: et dedit ea rebecca.
 In illis inauribus aureis significabant
 verba diuina: in illis armillis aureis: opera
 sancta: quia in manibus opera designant.
 Videamus quomō hęc dederit christus ec-
 clesię. Puer ergo obtulit in aures aureas ad
 ornandā faciem rebecca: et christus verba diu-
 ina margaritis omnib⁹ p̄ciosiora dedit eccle-
 się. Et armillas posuit in manib⁹ rebecca: et
 christus dedit opera sancta in manus eccle-
 się. Considerate fratres charissimi: et gaude-
 te: et deo gratias agite: quia qd̄ in illis figu-
 ratū est: in nobis christo donatē impletū ē.
 Et quō rebecca nec in aures habere potuit:
 nec armillas i manib⁹: nisi isaac p̄ seruū suū
 trāsmitteret: ita et ecclesia nec verba diuina in
 aurib⁹: nec opa sancta habere potuisset i ma-
 nibus: nisi hęc illi christus p̄ suam gratiā et
 p̄ suos apostolos cōtulisset. Quā autē inter-
 rogata puella a parentib⁹: vtrū vellet ire cū
 puero: Respondit: Gladō: Apte hoc i ecclesia
 videmus impleri. Vbi interrogat voluntas
 rebecca: hic requirit voluntas ecclesię. Rebecca

1. Cor. 10.

W. 10. 1.

B. 24.

D

Ser. LXXVI. Feria tertia post scdaz do. in. XL. Ser. I

dicat: *Uis ire cum hoie isto: Et respondet vado. Ecclesie dicat: Credis in christu: Et respondet: Credo. Rebecca non ducere ad isaac nisi si diceret volo: nec ecclesia christo iungere nisi si diceret credo. Accepit ergo puer rebecca et exhibuit isaac. Videamus tamen ubi eum inuenit. Inuenit eum ad puteum iuramenti. Videte fratres: Puer isaac rebecca ad puteum inuenit: et iterum ipsum isaac rebecca ad puteum inuenit. Verum est: Nec christus ecclesiam nec ecclesia christum inuenit: nisi ad baptismi sacramentum. Exierat ergo: sicut dicit scriptura: beatus isaac ad vesperum in agrum ad meditandum. Ager ille mundi figuram habebat. Exierat isaac in agrum: quia christus venturus erat in mundum. Isaac ad vesperum diei: christus in fine mundi. Isaac ergo ad meditandum in agrum processit: quia christus in mundum pugnaturus contra diabolum venit ut eum vinceret iuste dum ab eo occideret iniuste: ut moriendo mortem destrueret: et resurgendo vitam credentibus condonaret. Et quod isaac corporaliter rebecca: sic christus spiritualiter iungere ecclesiam: accipiens in presenti preciosa arram sanguinem ipsius sui: acceptura dotem postmodum regni sui. Quam rem beatus Petrus apostolus euidenter annuntiat dicens: Non enim inquit redempti estis auro et argento sed precioso sanguine tanquam agni immaculati. Accepit ergo isaac rebecca et intravit eam in tabernaculum matris sue: accepit christus ecclesiam et eam in loco constituit synagogam. Per infidelitatem enim synagoga a deo separata et mortua est: et per fidem ecclesia christo coniuncta et viuificata est. Accepit ergo isaac rebecca et intantum dilexit ut dolorem quem ex morte matris acciderat temperaret. Abors enim saris infidelitatem significat synagogam. Aborsus ergo saris et in loco eius rebecca ducit: synagoga repudiat ut introducat ecclesiam. Accepit ergo isaac rebecca et intantum dilexit ut tristitiam quam de matris morte acciderat temperaret: accepit christus ecclesiam et intantum dilexit ut dolorem qui de perditione matris synagoge acciderat amore ecclesie mitigaret. Nam sicut infidelitas synagoge christo tristitiam fecit: ita illi fides ecclesie letitiam generauit. Et quomodo per malitiam synagoge unam gentem iudeorum nec ipsam tamen totam perdidit: ita totum mundum per fidem ecclesie christus dominus acquisiuit. Et quod de nobis fratres charissimi sponsa sibi spiritualis christus dominus preparauit: quam etiam sicut dixi sanguine precioso redemit: ita ipso ad*

iuuante vnusquisque beneficia in se munere diuino collata non solum custodiat sed etiam augere contendat: ut nihil in eum aut per luxuriam sordidum: aut per superbiam tumidum: aut per iracundiam combustum: aut per auariciam obscurum: aut per inuidiam vipereo veneno percussum appareat: quia iustum est ut sponsus ille speciosus forma patris filijs hominum: nihil in nobis de supradictis peccatis inueniat quod oculos sue maiestatis offendat: cui est honor et imperium cum patre et spiritu sancto in secula seculorum: Amen.

103.44.

Item eodem die: Homelia de eo quod scriptum est in euangelio secundum Iohannem: Ego vado et queritis me etc. que habet in expositione doctoris Ibidem.

105.8.

Feria tertia post secundam dominicam in quadragesima: De elemosinis faciendis: Sermo I

Sermo LXXVI.

¶ Homo piscam sui originem noscat: aut dignitatem in se cumulatam intelligat: aut iudicium destinatum sollicito timore perpendat: inueniet quid primo protoplastus amiserit: quid postmodum christi misericordia contulerit: quod futuro iudicio destinauit: ut hęc primo sollicita cura pertractas primordia recenscat: presentia teneat: futura sollicito timore pertimescat. Laude inquit sapientia elemosinam in sinu pauperis: et ipsa pro te orabit. Facile enim curatur vulneribus peccatorum qui necessitate curauerit pauperum: et misericordiam accipiet qui proximo pietatis non denegat officia. Denique qui dare precepit: gaudeat quod non ea sorte natus sit ut indigeat. Sufficit ad gloriam dantis: quod alterius miseria in paupere locuples donando existat: quod misericordia generat deum: quod pascat in paupere christum: quod per alterius inopiam peccatorum accipiet indulgentiam. Obiurgatis domini vox est: Si in alieno mamona fideles non fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis? Talem enim se exhibere quis pauperi debet: qualē sibi alium exhiberi vellet si pauper ipse fuisset. Leterum dispendium magnū est: si deus de dei dono premereri nolueris: aut cum tibi deus ad hoc dederit ut dispenses: eius delegata non serues. Semp enim sua deus tibi dispensanda interim commendauit: de re sua pauperibus dare precepit. Cur dantis iussa contemnis? Cur pactum destituis? Cur deum iu-

Ecc. 29.

Luc. 16.

R 2

Ser. LXXVII. Feria quarta post secundam do. in. XL. Ser.

bentē dare nō audis? Facile em̄ poterit pecu-
niā acceptā amittere: q̄ qd̄ accepit i lucrū no-
luerit erogare. Estote misericordes sic̄ et pat-
vester celestis misert̄ ē vestri. Similitudinē
patris: actus indicet̄ sobolis. Similitudo ope-
ris: similitudinē indicet̄ generis. Actus nomē
p̄firmet: vt nomē gen̄ demōstret. Qd̄ p̄tulit
pater filī seruet: vt et filio pat̄ p̄missa p̄mia
repreſentet. Patrimoniū qd̄ habes: si ope-
raris tuū est: si cessas alienū est. Pecunia q̄
seruas: casib⁹ seruit. Quē i miscdia reseruas
p̄miū futurū acq̄rit. Quid vereris christo cō-
mittere: qd̄ a latronib⁹ vix poteris reserua-
re? Qui dat inq̄t paup̄ nō egebit. Diuidis
patrimoniū tuū heredi: et christ⁹ ē indignus
de tuo aliqd̄ tecū tollere: aliq̄ tecū in futura
secula deportare? Quid heredi seruas: quo
si vtaf̄ ignoras? Quid substantiā cumulas:
quā fortassis ingrato relinq̄s? Forsitan illi
p̄stabis: quicqd̄ miscdia cā de ei⁹ portio de-
traxerit. Quare fac p̄mo qd̄ iubet: vt possis
accipere qd̄ p̄mittit. Nō pōt vsuras accipere: q̄
dñm noluerit ſenerare. Qui dat inq̄t paupe-
rib⁹: deū ſenerat. Nec em̄ pōt diuina p̄missa
accipere: q̄ p̄cepta celestia noluerit obseruare.

Prover. 28.

Itē eodē die ali⁹ sermo de eodē:
qui habet in libro Quinquaginta
Domeliarū. xviii. et. xlvij.

Itē eodē die Domelia de eo qd̄
scriptū est i euāgelio s̄m̄ Mattheū:
Locut⁹ ē iesus ad turbas et ad disci-
pulos suos dicens: Sup̄ cathedrā
Moysi etc. quē inserta est in sermo-
ne de Verbis domini. xlix. littera
D. et sequētib⁹.

Matth. 23.

Feria quarta post secundā domi-
nica in quadragesima: De causa Je-
iunij: loco actpe: Sermo I

A

Matth. 4.

I bene retinet fraternitas vfa: p̄dica-
uim⁹ q̄ sanctā q̄dragesimā abstinē-
do ipse dñs cōsecravit: et tot dierū et
noctiū curriculo cibū oīno nō capiēs: vnum
ac solidū ieiunij t̄pus effecerit. Tot totū nō
obseruare sacrilegiū est: ex pte autē violare
peccatū ē. Hoc em̄ fecit causa salutis n̄ſe: vt
rē vtilē nō solū doceret verbis s̄ etiā exēplis
instrueret: vt eisdē vestigijs q̄b⁹ ad fidē gra-
dimur: ad abstinētiā gradiamur. Sed vide-
amus q̄ causa extiterit vt ieiunia sibi salua-

tor indiceret: et ipse p̄mus bon⁹ h̄sani gene-
ris medic⁹ ieiunaret. Bonus em̄ medic⁹ po-
culū qd̄ egro datur⁹ ē ipse p̄us gustat: vt pe-
ritiā artis suę ante ipse in se demonstret: vt
expimentū eger accipiēs securus sit de pocu-
lo: securior de salute. Deinde q̄ loco h̄ ipsum
tēpus ieiunij pcurant: Dicit em̄ euāgelista
abstinuisse dñm q̄draginta dieb⁹ et noctib⁹ i
deserto. Arbitror itaq̄ causā hanc esse iei-
unij: vt q̄ p̄mus adā in paradiso cōstitut⁹ p̄ in-
t̄pantiā gulę gloriā immortalitatis amiserat:
eandē immortalitātē secūdus adā christ⁹ p̄ ab-
stinētiā repararet. Et q̄ p̄tra mandatū dei
gustās de interdita arbore peccatū mortis
inciderat: nūc s̄m̄ mādatū dñi ieiunās vitę
iusticiā mereret. Hoc em̄ egit saluator vt ei-
dem vestigijs quib⁹ admīssa fuerant delicta
purgent: hoc est q̄ h̄ māducādo deliq̄rat:
corrigat abstinēdo: vel q̄ epulando mulierē
cognouerat: nūc eandē ieiunādo despiciat.
Adā em̄ euā nō nūll̄ int̄p̄ratiā puocāte co-
gnouit. Q̄diu autē mansit in illis tēperata
parcitas: māst̄ et impolluta v̄ginitas. Et q̄
diu ieiunauerunt ab interditiis epulis: tam
diu et a pudendis ieiunauerūt peccatis. Sa-
mes em̄ amica v̄ginitatis est: inimica lasciu-
ie: saturitas v̄o castitatē p̄dit: nutrit illece-
brā. Igit̄ sic̄ dixi: hoc egit dñs: vt his p̄iudi-
cijs quib⁹ h̄ obnoxio peccatis fuerat libera-
ref. Propterea nāq̄ p̄ oīa s̄m̄ similitudinē adē
nasci voluit: vt s̄m̄ similitudinē adē oīa homi-
nis peccata dissolueret. Adā em̄ de terra v̄gine
natus ē: et christ⁹ de maria v̄gine p̄creatus.
Illi⁹ maternū solū necdū r̄stris scissum fue-
rat: istius maternū secretū nunq̄ cōcupiscē-
tia violatū. Adā dei manib⁹ plasmat⁹ de li-
mo: christ⁹ dei spū format⁹ i vtero. Igit̄ orit̄
deo p̄re: vterq̄ v̄gine v̄t̄re matre: vterq̄ sic̄
euāgelista dicit: fili⁹ dei est: sed adam crea-
tura est: dei fili⁹ christus vera substantia. Hoc
ergo agit dñs sicut adā secūdus: vt qd̄ prior
h̄ māducando p̄diderat: hic alter ieiunādo
recipiat: ac legē in paradiso abstinētię datā in
deserto custodiat. Sciebat em̄ p̄ceptum dei
nō vni⁹ loci legē esse: sed mūdi. Nō em̄ inter-
est diuinitatis mādatū: vtrū domi an i agro
custodias cū vbiq̄ sit q̄ p̄cepit. In deserto
itaq̄ saluator implet mādatū dei: vt ibi adā
seruaret errantē: vbi fuerat de paradisi posses-
sione pietus. Adā em̄ expulsus de paradiso:
in cultri mundi deserta sustinuit. In deserto
ergo p̄mū homini salus refundit: vbi desūt

Matth. 4.
Seri. 5.

epule: vbi desunt delitie: vbi quod est om-
nium malarum causa deest et mulier. Poterat
enim adam inter illas paradisi delicias in-
conculsus stare: si eua ibidem cum diaboli-
cis insidijs non fuisset. Conueniens ergo est
desertum saluti: vbi non est eua que persuad-
deat: non est mulier que blandiat. Videte

6ci. 5. rem miram. In paradiso cum adam diabolus
deceat: in deserto cum christo diabolus vi-
micat. Vbiq; insidiatur homini: vbiq; con-
gredit. Sed vbi mulierem inuenit vincit: vbi
mulierem non inuenit victus abscedit. For-
mam igitur dedit nobis deus in hoc facto:
vt ieiuniorum tempore tamq; deserto habitas-
tes abstinemus epulis voluptatum: mulier
nec coniungat nobis eua: ne nos a casta ob-
seruatione illecebrosa psuasionem subuertat.

In deserto enim quodammodo videtur habi-
tare: qui quadragesime tempore ieiunus et
castus est: Deserto plane quodam ipso corpo-
ris christiani cum non repletur cibis: non
poculis irrigat: sed arentis iter deserti inq;
est corpus nostrum: cum per dies aliqua absti-
nentia marcescit carnis species: colore negle-
cto et contemptu rerum totius hominis spe-
cies inculta sordescit. Tunc christus domi-
nus habitat deserti pectoris nostri: cum ter-
ram nostram fame squalidam ac siti aridam
esse repperit: sicut quod ait propheta dauid: Si-
cut terra deserta et inuisa et inaquosa: sic in san-
cto apparui tibi. Aliter enim in sancto ei ap-
parere non possumus: nisi terra corporis no-
stri fuerit deserta mundanis delitijs: inuisa ini-
micis concupiscentijs: et inaquosa libidino-
sis concupiscentijs et illecebrosis. Tunc habi-
tans saluator hoc desertum corporis nostri
omnes ibi diabolicas factiones exuperat: et
secretum ac securum a cogitationibus seculi
esse suum facit habitaculum: vt deinceps nos
intra nosmetipsos velut in solitudine consti-
tuti non nisi celum respiciamus et terram: hoc
est non cogitemus alium nisi celestis regni
dominum et terrenae resurrectionis actorem:
prestante ipso domino nostro iesu christo: qui vi-
uit et regnat in secula seculorum: Amen.

ritatis vestre auribus voluerimus intimare:
non nisi ad paucos scholasticos cibis doctri-
ne poterit puenire: reliqua vero populi mul-
titudine ieiuna remanebit. Et ideo rogo hu-
militer vt contentę sint erudite aures verba
rustica equanimiter sustinere: dummodo totus
grex domini simplici: et vt ita dixerim: pede-
stri sermone pabulum spirituale possit accipere.
Et quia imperiti et simplices ad scholastico-
rum altitudinem non possunt ascendere: eru-
diti se dignentur ad illorum ignorantiam incli-
nare: quia quod simplicibus dictum fuerit:
scholastici intelligere possunt: quod autem
eruditus fuerit predicatum: simplices omnino
capere non valebunt. Lectio nobis de beato
isaac et sancta rebecca: et paruulis qui in eius
utero collidebant recitata est. Quae autem bea-
tus isaac typum habuerit domini saluatoris:
pene nulli habet incognitum. Isaac et christus
dominum: beata autem rebecca ecclesiam figu-
rauit. Quae cum multo tempore ad exemplum
ipsius ecclesie sterilis permaneret: beato isaac
orante et domino donante: concepit: sed col-
lidebantur paruuli in utero eius. Quorum
molestiam non sustinens dixit: Si sic mihi
futurum erat: quid necesse fuit concipere?
Et ait illi dominus: Duę gentes in utero tuo
sunt: et duo populi de ventre tuo diuidentur:
populusq; populum superabit: et maior ser-
uiet minori. Hęc omnia fratres charissimi: si-
cut dicit apostolus: in figura contingebant
illis: scripta sunt autem propter nos. Concepit et
corporaliter de beato isaac rebecca: quia con-
ceptura erat spiritualiter de christo ecclesia.
Sed sicut duo paruuli in utero rebecca col-
lidebantur: sic in utero ecclesie duo sibi popu-
li iugiter aduersantur. Si enim aut soli mali:
aut soli boni essent: vnus populus esset: Quia
vero in ecclesia et boni inueniuntur et mali: tan-
q; in ventre spiritualis rebecca duo populi col-
liduntur: humiles scilicet et superbi: casti et
adulteri: mansueti et iracundi: benigni et in-
uidi: misericordes et cupidi. Boni enim lu-
crari volunt malos: mali vero extinguere cu-
piunt bonos. Bonorum desiderium est: vt
qui mali sunt corrigantur: malorum studium
est: vt qui boni sunt consumantur. Vnum
est genus piorum: aliud impiorum. Genus
piorum ad celum erigitur per humilitatem:
genus impiorum ad infernum demergit per
elationem. Omnes enim qui in ecclesia ca-
tholica terrena sapiunt: terram diligunt: ter-

6ci. 29.

Abi. 8.

16. de Luita
te de ca 35.

1. Cor. 10.

B

Sermo LXXVIII. In eadem feria de conceptu Re-
becca: Sermo II

Expositionem sanctarum scriptura-
rum eo ordine et illo eloquio quo a
sanctis patribus sunt exposte: cha-

Sancti Augustini de tempore

ram concupiscunt: et omnem spem suam in terram constituit: ad esau pertinent. Quicumque ideo deo seruire optat ut honoribus crescat: et lucra terrena percipiat: et ipse ad esau: id est ad terrenam felicitatem pertinere cognoscit. In esau enim carnales intelligunt: in iacob vero spirituales. Isti enim duo populi: sicut beatus apostolus euidenter assignat: dum carnales demonstrat: et spirituales insinuat. Sic enim Gal. 5. ait: Manifesta sunt opera carnis: que sunt fornicatio: immundicia: luxuria: idolorum seruitus: ueneficia: inimicitie: contentiones: emulationes: irae: irix: dissensiones: secte: inuidie: ebrietates: comestiones. Ecce fructus populi pertinentis ad esau. Qui autem sunt fructus qui pertinent ad iacob: idem apostolus Gal. 5. in consequentibus adiungit dicens: Fructus autem spiritus est charitas: gaudium: pax: longanimitas: fides: bonitas: benignitas: modestia: continentia. Ecce opera spiritualium ad beatum iacob: id est ad piorum populum pertinentia. Quod autem dictum est: Populus populum superabit: et maior seruiet minori: secundum litteram in esau vel in iacob non uidemus impletum. Non enim corporaliter beato iacob esau seruisse commemorat scriptura. Quomodo ergo hoc oporteat intelligi: aut qualiter maior populus minori seruiat: spiritualiter debemus intelligere. Nisi enim fieret: non hoc sancta scriptura commemoraret. Quomodo ergo populus maior seruiat minori: hoc qui diligenter attendit: in christianis uel in iudeis agnoscit. Maior enim et senior populus iudeorum iunior: id est populo christiano seruire probat: dum per totum mundum libros diuine legis ad instructionem omnium gentium portare cognoscit. Ideo enim per omnem terram iudei dispersi sunt: ut cum aliquem paganum ad fidem christi uolumus inuitare: et ab omnibus prophetis ipsum christum esse annunciatum testamur: et ille resistens dixerit a nobis potius quam a spiritu sancto libros diuine legis esse conscriptos: nos habemus unde cum redarguere certa ratione possumus: dicentes ei: Si de meis libris tibi dubitatio nascit: ecce iudeorum libros utique inimicorum nostrorum: quos certum est si ego conscribere uellem mutare non potui: ipsos relegere: et cum in ipsis hoc quod in meis libris inuenis: noli esse incredulus sed fidelis. Hoc ordine maior populus minori seruire cognoscit: dum etiam per illorum libros

ad credendum in christo gentium populus inuitatur. Sed et alio modo populus maior seruiet minori. Quo inquis ordine? Illo utique quo mali seruiunt bonis: non utique obsequendo: sed persequendo. Quomodo ergo mali seruiunt bonis? Quomodo persecutores martyribus? Quomodo lima vel mallei anro: Quomodo mole seruiunt tritico: Quomodo panibus coquendis formalia ut illi coquant: illi consumant. Quomodo in qua mali seruiunt bonis? Quomodo in fornace aurificis palea seruit auro: ubi sine dubio palea consumit: aurum probatur. Non ergo glorientur nec se extollant mali: quando bonis aliquas tribulationes imiserint: quia cum illos persequuntur in corpore: se occidere probantur in mente. Ut ad uirum bonum ueniat hominis mali aduersitas: iam illi animam putrefacit iniquitas. Qui ergo malo animo uirum bonum iracundie furore succensus conatur incendere: utrum ille possit exuri adhuc dubium est. Quod autem iste iam ardeat dubium non est: quia forte ille uir bonus spirituali succo et sancti spiritus refrigerio plenus: aposito persecutionis igne non ardet: ille uero qui eum conatur exurere: sine dubio non potest non ardere. De uero et semine isaac et esau nascitur et iacob: sicut de uero baptismo domini saluatoris et de ecclesie uero preceatur populus christianus: qui tamen pro morum diuersitate sicut esau et iacob in duas partes diuiditur: cum ex fructibus operum una pars cognoscit carnalis: alia spiritualis. Ideo autem dixit: Maior seruiet minori: quia semper maior est numerus malorum quam bonorum. Et sicut illi duo paruuli in utero rebecca: ita et isti populi in ventre ecclesie usque in diem iudicii colliduntur: dum sicut iam supra diximus: humilibus aduersantur superbi: dum castos adulteri persequuntur: dum quorum infinitus est numerus ebriosos sobrios insectantur: dum benignis inuidi emulantur: dum elemosynarios raptos: dum pacificos extinguere cupiunt iracundi: dum eos qui celestia sapiunt ad terram retrahere luxuriosi conantur. Unde rogo fratres ut quicumque in his malis se sentit obnoxium: dum tempus est cum dei adiutorio studeat transferri ad dexteram: et relictis uitiorum sordibus ad uirtutum ornamenta redire festinet: unde in die iudicii ab auditu malo liberari: et illam uocem desiderabilem mereamur audire: Euge serue bone: intra in gaudium domini tui. Attentius tamen

Ser. LXXIX. Feria quinta post secundam domini in XL. Ser. I

rogo et admono fratres: ut ad vigilias ma-
turius surgere studeatis: ad tertiam: ad sextam:
ad nonam feliciter veniatis: castitatem ante
omnia per totam quadragesimam usque ad fi-
nem pasche cum propriis vxoribus custodite.
Quod pransuri eratis: pauperibus erogate.
Pacem ipsi habete: et quos discordes agno-
ueritis ad concordiam reuocate. Peregrinos
excipite: nec vos pigeat eorum pedes ablu-
ere. Non erubescat exercere christianus: quod
implere dignatus est christus. Et bona vo-
luntate pauperibus secundum vires vestras elemo-
synas erogate. Bilarem enim datorum dili-
git deus. Impedimenta mundi si ad integrum
non potestis abscidere: vel ex parte aliqua
temperate: ut lectioni vel orationi possitis
insistere: ut in sancta exceptoria pectoris ve-
stri spiritale vinum: id est verbum dei abun-
dantius reponentes: repudiatis omnibus
criminibus atque peccatis: cum libera et sine
ra conscientia deo seruire possitis. Et cum san-
cta solennitas paschalis aduenerit: charita-
tem non solum cum bonis sed etiam cum ma-
lis fideliter ac feliciter retinentes: cum gau-
dio et exultatione mundo corde et casto cor-
pore ad altare domini possitis accedere: et
corpus ac sanguinem eius vnusquisque vestrum
non ad iudicium anime sue mereatur accipere:
prestante eodem domino nostro iesu christo
cui est honor et imperium cum patre et spiritu san-
cto in secula seculorum: Amen.

Item eodem die Homelia de eo
quod scriptum est in euangelio secundum
Mattheum: Ascendens iesus hieroso-
lymam assumpsit duodecim discipu-
los suos secreto etc. que habetur de
questionibus euangelio etc. li. i. ca. xxix.

Feria quinta post secundam domi-
nica in quadragesima: De scala Ja-
cob: Sermo

Um diuina lectio legeretur fratres
charissimi: audiuius quod supplicante
sancta rebecca: isaac vocauerit filium
suum iacob et dixerit ei: ut pergeret in meso-
potamiam syrie et inde sibi vxorem acciperet:
et quod ille humiliter obediens patri abierit: et
in ipso itinere venerit ad quendam locum: et
supposuerit lapidem capiti suo atque dormierit:
et viderit in somnis scalam usque ad celos prin-
gentem: et angelos dei ascendentes et descendentes

per eam: dominum autem incumbentem scalam et
dicentem sibi: Jacob iacob noli timere: ego
sum tecum: et ego ero socius itineris tui. Be-
atus enim isaac fratres charissimi quando filium
suum dirigebat in mesopotamiam: dei patris
typum figurabat: Jacob vero christum dominum
designabat. Beatus ergo isaac neglectis mu-
lieribus regionis in qua habitabat: mittebat
filium suum ut in regione longinqua sibi vxor-
em acciperet: quia deus pater missus erat
vniuersum suum: qui repudiata synagoga:
de gentibus sibi ecclesiam sociaret. Hoc tunc
in veritate completum est: quando iudeis apo-
stoli dixerunt: Vobis quidem primum oportet
loqui verbum dei: sed quia vos indignos
iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad ge-
tes. De beato iacob non legimus quod cum equis
aut asinis aut camelis abierit: sed hoc tantum
legimus quod baculum in manu portauerit. Sic
enim ipse dum supplicaret domino dixit: Domine inquit
minor sum omnibus miserationibus tuis: cum ba-
culo meo transiui iordanem istum: et ecce cum dua-
bus turmis regredior. Jacob ergo ad accipien-
dam vxorem exhibuit baculum: et christus ad redi-
mendam ecclesiam detulit crucis lignum. Jacob
dormiens posuit lapidem sub capite suo: et
vidit scalam pringentem ad celum: et dominum in-
cumbentem scalam. Videte fratres: quanta sint in
hoc loco mysteria. Jacob typum gerebat do-
mini saluatoris: et lapis quem supposuit capiti
suo: nihilominus christus dominum figurabat.
Quare lapis ad caput christi significet: au-
di apostolum: Quia caput viri christus. De-
niq; vnxit beatus iacob lapidem ipsum. Atten-
dite vinctum: et intelligitis christum. Christus ab
vinctione: id est a christmate vinctus interpre-
tatur. Sed si iacob dominum in terra dormiens
figurabat: quid est quod in celo dominus scalam innixus in-
cumbat? Quod christus dominus et in cacumine scalam
in celo: et in beato iacob esse videbatur in terra?
Quod autem et in celo sit christus et in terra: audi ipse
christus dicentem: Nemo ascendit in celum: nisi qui de
celo descendit: filius hominis qui est in celo. Aduer-
tite quod et ipse dominus et in celo et in terra se esse dixit:
Christus dominus fratres charissimi caput esse eccle-
sie consistemur. Si caput est ecclesie secundum caput
in celo: secundum corpus in terra. Denique cum beatus
paulus persequeretur ecclesiam: christus de celo cla-
mauit: Saule saule quid me persequeris? Respondit dixit
quod persequeris seruos meos: nec hoc dixit: quod per-
sequeris membra mea: sed hoc dixit: quod me persequeris.
Iam quasi pede calcato lingua clamat: Calcasti

1. Cor. 9.
1. Cor. 11.
1. Cor. 12.
1. Cor. 13.
1. Cor. 14.
1. Cor. 15.
1. Cor. 16.
1. Cor. 17.
1. Cor. 18.
1. Cor. 19.
1. Cor. 20.
1. Cor. 21.
1. Cor. 22.
1. Cor. 23.
1. Cor. 24.
1. Cor. 25.
1. Cor. 26.
1. Cor. 27.
1. Cor. 28.
1. Cor. 29.
1. Cor. 30.

Act. 17.
Act. 19.
Act. 21.
Act. 22.
Act. 23.
Act. 24.
Act. 25.
Act. 26.
Act. 27.
Act. 28.
Act. 29.
Act. 30.
Act. 31.
Act. 32.
Act. 33.
Act. 34.
Act. 35.
Act. 36.
Act. 37.
Act. 38.
Act. 39.
Act. 40.

Sancti Augustini de tempore

me: cum vtiq; lingua calcari nō posset: sed
D p concordia charitatis caput p mēbris om-
Sci. 28. nibus clamat. Jacob ḡ dormiebat: et domi-
nū in cacumē scale videbat incubere. Quid
est in scala incumbere: nisi i ligno pendere?
Zuc. 23. Cōsiderate frēs q̄s in ligno crucis pendēs p
iudicis orauerit: et agnoscerit q̄s ad iacob sca-
le incubēs de celo clamauerit. Sed q̄re h̄ in
itinere factū est anteq̄ iacob vxorē acciperet?
Quia et ver^o iacob dñs n̄ p̄us i scala: id est i
cruce occubuit et postea sibi ecclesā sociavit:
dñs ei i p̄senti arras sanguis sui: datur^o do-
tē postmodū sui regni. Et alit̄ et iacob dor-
miēs: et dñs scale incubens christū figurauit:
16. de Ciuita- / te dei ca. 38. attēdite et videte rei hui^o altitudinē. Cū enī
saluator n̄ de nathanael loquens beatū ia-
Job. 1. cob nomiasset dicēs: Ecce israelita in q̄ dol^o
De v̄bis dñi / Ser. 40. 2. nō est: in p̄sequētib^o dixit: Amodo videbit̄
celos aptos: et angelos dei ascēdētes et descē-
dētes ad filiū homis. Quō iacob p figurā in
somnia viderat: hoc de se dñs i euāgelij p̄-
dicabat. Videbit̄ in q̄t celos aptos: et ange-
los dei ascēdētes et descēdētes ad filiū homi-
nis. Si ad filiū angeli descēdebāt q̄ in tris
erat: quō h̄ ipsi angeli ascēdebant ad filium
homis: nisi q̄ et in celis erat? Et sic et iacob
ipse dormiebat: et de celo ad iacob ipse clama-
1. Cor. 10. bat. Hęc oia frēs: sicut ap̄ls clamat: in figu-
ra cōtingebant illis: scripta sunt aut̄ ppter
nos in quos finis seculorū deuenit. Quomō-
tamē frēs angeli dei ad filiū homis in celum
ascēdant: et ad ipsū filiū in terrā descēdant:
diligēter attēdite. Quī enī p̄dicatores dei de
scripturis sanctis alta et p̄funda q̄ nō nisi a
p̄fectis intelligunt̄ amittant: ascēdūt ad
filiū homis. Quī dō illa p̄dicant que ad cor-
rigēdos mores p̄tinent: et que ois populus
intelligere possit: descēdūt ad filiū homis.
1. Cor. 2. Sic et ap̄lus dicit: Sapientia loq̄mur inter
p̄fectos: sapientia non huius seculi sed arca-
nā absconditā: quā p̄destinauit deus ante
secula i gloriā n̄fam. Ista q̄ dicebat ap̄lus:
sine dubio ascēdebat ad filiū hoīs. Quī aut̄
1. Cor. 6. dicebat: Fugite fornicationem: q̄ dicebat:
Ep̄. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria: q̄
1. Timoth. 6. denūciabat: Radix omniū malorū ē cupidi-
tas: in his verbis tanq̄ angelus dei descen-
debat ad filiū homis. Quādo autē dicebat:
Col. 3. Que sursum sunt sapite nō que sup̄ terram:
1. Cor. 15. ascēdebat. Cū dō dicebat: Sobriū estote et
nolite peccare: et reliqua que ad corrigēdos
mores p̄tinent p̄dicabat: lac doctrinę min-

strans tanq̄ nutrix paruulis: descēdebat: q̄
illa loquebat̄ q̄ etiā imperiti capere possent.
Hoc ordine et ascendit et descendit ad filium
hominis: cum et perfectis cibus solidus tri-
De 5. buit: et doctrinę lac etiaz non negat. Sed et
beatus Johannes ascēdebat: quādo dice-
Job. 1. bat: In principio erat verbū: et verbum erat
apud deū: et deus erat verbū. Satis in altū
ascēdebat: quando ista dicebat. Sed quia
angeli dei nō solum ascēdunt sed etiā descē-
Abi. 5. dunt: inclinans se ad paruulos dixit: Ver-
Ep̄. 5. bum caro factū est et habitauit in nobis. Et
hęc que superius suggestimus: sanctis cordi-
bus vestris possint tenacius inherere: bre-
Sci. 28. uiter que dicta sunt repetem^o. Beatus isaac
sic diximus: mittens filium suum: typum
dei patris habuit. Jacob qui missus est: chris-
tum dominū designauit. Lapis que ad ca-
put habuit et oleo vnxit: et ipse significauit
dominū saluatorez. Scala vsq; ad celos at-
tingens: crucis figurā habuit. Dñs innixus
scale: christus crucifixus ostenditur. Angeli
ascēdētes et descēdētes p eam: apostoli et
apostolici viri et omnes doctores ecclesiarū
intelligunt̄. Ascēdētes: quādo p̄fectis per-
fecta p̄dicant. Descēdētes: quādo paruulis
et imperitis simplicia que intelligere possint
insinuant. Hos dō fratres qui omia que in
veteri testamēto figurata sūt: in nouo testa-
mēto videmus esse completa: quātas possu-
mus deo gratias referamus: qui nobis nul-
lis p̄cedentibus meritis tanta p̄stare digna-
tus est: totis viribus cū ipsius adiutorio la-
borantes: vt hęc tanta et talia beneficia non
nobis iudiciū pariant sed p̄fectum. Quin-
immo ita spiritualiter studeamus viuere: et
bonis operibus semp̄ insistere: vt cum nos
castos: sobrios: misericordes et pios iudiciū
dies inuenerit: nō cum impijs et peccatorib^o
puniamur: sed cum iustis et deum timenti-
bus puenire ad eternam beatitudinem me-
reamur: p̄stante dño nostro et.

Item eodem die Homelię de eo
quod scriptum est in euāgelio fm
Lucam: Homo quidā erat diues et
induebat̄ purpura et bysso et c. que
habent̄ inter sermones de Verbis
domini. xliij. et. xlv. Et de questio-
nibus euāgeliorū li. ij. ca. xxviii.
Et in libro Quinquaginta Dome-
liarum. vij. littera. L. et sequētib^o.

Ser. LXXX. Feria sexta post scdaz do. in. XL. Ser. I

Item alie Domelic de eo qd scriptum est in euangelio fm Johanne: Non possum ego a meipso facere quicqz rē. que habent in expositio- ne doctoris Ibidē: Et inter sermo- nes de Verbis dñi. xliij. et. xlv.

Sermo LXXX. Feria sexta post secundam domi- nicā in quadragesima: de Jacob et Laban: Sermo I

Requēter charitati vestre suggesti- mus fratres dilectissimi: beatū Ja- cob typum habuisse et figurā domi- ni saluatoris. Deniqz quomō christus ven- turus erat in mundū vt iungeret ecclesie: ita in beato iacob hoc pfiguratum est: quando in regionem longinquā peregrinatus est: vt cōiugium sortiret. Abūt ergo sicut audistis beatus iacob in mesopotamiā ad accipien- dam vxorem. Et cum venisset ad quēdam puteum: vidit rachel venientē cum ouibus patris suis. Et cum agnouisset consobrinā suam esse: ad aquam osculatus est eā. Si diligēter audistis fratres: potestis agno- scere non fuisse sine causa: qz sancti patriar- che matrimonia ad puteos aut fontes inue- niunt. Si hoc semel tantūmodo euenisset: poterat aliquis dicere nō pro aliqua signifi- catione factū esse: sed casu potius accidisse. Cum dō et beata rebecca que iungenda erat isaac ad puteum inuenit: et rachel quā ac- cepturus erat iacob ad puteū agnoscat: nihilo minus et sephora que moysi iuncta est ad pu- tecum reperit: sine dubio aliqua in his sacra- mēta debemus agnoscere. Et quia toti tres isti patriarche typum domini saluatoris p- ferebant: ideo ad fontes vel ad puteos inue- niunt matrimonia: quia christus ad aquam baptismi inueniturus erat ecclesiā. Deniqz veniens iacob ad puteum: prius gregem ra- chel ad aquam: et postea osculatus est eam. Terum est fratres charissimi: nisi prius per aquam baptismi christianus populus a ma- lis omnibus abluatur: pacem christi habere non meref. Itē quid beatus iacob vidēs cō- sobinam suam nō eam potuit osculari pri- ō aquam gregibus daret? Potuit sine du- bio: sed mysteriū gerebat. Oportebat enī vt per gratiā baptismi ab omni iniquitate vel discordia liberaret ecclesia: et sic pacē cum deo habere mereret. Et autē in illa pegrinatiōe duas vxores accepit iacob: duos plos figu-

rabat: iudeoz et gentiliū. Nam in aduētū chri- sti: nō paruus numer⁹ etiā de iudeoz pso in- est legif credidisse. Sic enī in aploz actibus cōtinet: quia crediderūt vna die tria milia: Itē alia die qnqz milia: item postea multa milia. Et autē duo pso in christū crediderit: etiā ipse dñs in euangelio cōfirmat: vbi ait: Habeo et alias oues que non sunt ex h ouili: et illas oportet me adducere: vt fiat vn⁹ grex et vnus pastor. Dūc g ille mulieres: id est lia et rachel que beato iacob fuerāt iuncre: istos duos plos figurauerūt. Lia iudeoz: rachel gentiliū. Istis duob⁹ pso velut duob⁹ parte- ribus: tāqz lapis angularis iunctus ē christ⁹. In ipso enī se osculati sunt: et in ipso eternā pacē iuenire meruerūt: sicut aplos dicit: Ipse est pax nra q fecit vtraqz vnū. Quomō fecit vtraqz vnū? Utiqz duos greges iungēdo: et duos parietes sibi inuicē copulādo. Deniqz videte qd postea cōsecutus ē. Dicit enī scri- ptura: q post hęc diues fact⁹ fuerit beatus iacob. Sicut enī sanct⁹ iacob creuit ac dita- tus est: et cū infinita substantia ad patriā re- uersus est: ita et ver⁹ iacob dñs nō iesus chri- stus veniēs in hūc mundū: et istas duas sibi plebes: id est gentiliū et iudeoz cōsocians: in- numerabiles ex eis filios spiritalit genuit et creauit: ac ditat⁹ ē nimis. Deniqz audi ipsū dicentē: Data ē mihi ois potestas in celo et in terra. Itē expoliato diabolo reuersus ad patrem magnas secum diuitias reportauit: fm quod psalmista de eo multo ante p dixe- rat: Ascēdens in altū: captiuā duxit captiui- tatē. Reuertēte autē iacob ad patriā suā: pse- cut⁹ ē eū laban cū socijs suis: et scrutat⁹ om- nē substantiā ei⁹: nihil de reb⁹ suis inuenit. Et qz de suo nihil inuenit: tenere eū oino nō potuit. Laban hic typū diaboli habuisse nō incōgrue dicit: qz et idolis fuit et beato ia- cob q typū dñi p ferebat adūsari⁹ erat. Per- secut⁹ ē g iacob: nihil apud eū d reb⁹ suis in- uenit. Audi hoc et verū iacob in euangelio di- centē: Ecce venit pnceps hui⁹ mūdi: et in me nihil inuenit. Cōcedat nobis diuina miseri- cordia: vt etiā in nobis nihil de suis opibus nō aduersari⁹ recognoscat. Si enī de suo ni- hil inuenit: tenere nos vt reuocare ab eter- na vita nō poterit. Et iō frēs charissimi dili- gent aspiciam⁹ arcillas psciētiē nre: pscrute- mur latibula cordis nri: et si nihil ibi qd ad diabolū ptinet inuenim⁹: gaudeam⁹ et deo grās referam⁹: et quātū possum⁹ cū ipi⁹ adiu-

Job. 5. Act. 2. Job. 10. Gen. 29. Job. 2. Epi. 2. Ebi. 5. Gen. 30. Mat. 28. Job. 67. Gen. 31. Job. 14.

Sancti Augustini de tempore

torio studeam⁹ vt ianuę cordis nři semp aperiatur christo: et vsq; ad finē claudat diabolo. Si vō aliquid de opibus vel calliditate diaboli in animis nostris latitare cognoscim⁹: vclur venens mortiferū euomere vel expuere festinemus: vt cum nobis insidiari voluerit: et nihil qđ ad se ptinet potuerit inuenire cōsufus abscedat: et nos cū ppheta gratias agentes clamem⁹ ad dñm: Liberasti nos ex affligētib; nos: et eos qui nos oderūt cōfudiisti.

Dia ergo sicut supra dixim⁹: significat illā plebem quę de iudeis iuncta est christo. Rachel vō ecclesie: id est omnium gentium typum gessit: et ideo lia nō est furata idola patris sui sed rachel: quia post aduentū christi nō vsq; quaq; synagoga idolis seruisse cogitatur: sicut de ecclesia gentium manifestissime cōprobat: et ppterca nō apud liam: id est synagogā: sed apud rachel quę typū gentium pferbat: idola laban legimus latuisse.

Ser. 31. **Ab** autē venit iacob ad iordanem: et trāmissis omnib; rebus ipse solus remāsit et lucrabat cū viro vsq; dum veniret auro: iacob i illa colluctatione iudeorū populū figurauit: angelus qui cum illo lucrabat: typū saluatoris domini pferbat. Luctat iacob cū angelo: quia plus iudeorū luctatur⁹ erat cū christo. Vincebat iacob angelū: quia iudeorū populū christū vsq; ad mortem psecutus erat. Et quia non totus populus iudeorū infidelis extitit christo: sicut iam supra dixim⁹: sed non parua multitudo in nomine eius legitur credidisse: id angelus tetigit semur iacob et claudicare cepit. Pes enim ille in quo claudicabat: iudeos qui in christū nō crediderūt figurabat. Ille vō qui sanus remāsit: illorū typum gessit qui christū dominū receperūt.

E Deniq; diligēter attendite: quia iacob i illa colluctatione et vincebat et benedictionē petebat. Cū em̄ dixisset angelus: Dimitte me: Respondit iacob: Nō dimittā te nisi benedixeris mihi. In eo qđ vincebat iacob: iudeos psecuturos christū significabat: in eo qđ benedictionē petebat: illū populū figurabat qui in christū dominū creditur⁹ erat. Deniq; qđ ei dixit angelus: Si cōtra dominū fortis fuisti: quāto magis cōtra homines hualebis? hoc tunc impletū est: quādo populus iudeorū christū dñm crucifixit. Dimitte me inquit angel⁹: iā ascēdit auro: hoc iā resurrectio nē dñi figurauit: q; dñs sicut optime nostis ante lucem legiē resurrexisset a mortuis.

Job. 20.

aut iacob typum dñi figurauit: etiā hinc cognoscimus: q; orans deum vt cum de manu esau fratris sui eriperet: Dñe inquit minor sum cunctis miserationibus tuis: in baculo meo transui iordanē: et ecce cum duab; turmis regredior. Verū est fratres charissimi: Baculo crucis christus apprehēdit mundū: et cum duab; turmis: id est cū duobus populis ad patrē redijt cum triumpho. Hęc ergo fratres charissimi frequētius cogitate: et vclut mūda animalia spiritaliter ruminantes vtilem et necessariū cibum vestris animis puidete: illū vtiq; cibum de quo domin⁹ ait: Operamini non cibum qui perit: sed qui permanet in vitā eternam: Ad quem vos dominus p suam pietatem pducatur: cui est honor et imperiū cum patre et sancto spiritu in secula seculorū: Amen.

Ser. 32.

Job. 6.

Eodem die de somniō Ioseph: **Sermo LXXXII**

Quoties vobis fratres charissimi: lectioes de testamēto veteri recitant: sic frequēter admonuit: nō hō solū debetis attendere qđ sonat i verbo: sed qđ intelligit et sapit in spiritu. Sic et apostolus cōmonet nos dicens: Littera occidit: spiritus autē viuificat. Hęc em̄ omnia quę in veteri testamento legunt: sicut dicit apostolus: in figura cōtingebant illis: scripta sunt autem ppter nos. Cū em̄ popul⁹ christianus fideliter ad ecclesiam venit: quid ei pdest q; audit qualiter sancti patriarchę aut vtores acceperint aut filios pcreauerint: nisi qre hęc facta sint: aut qđ res ipse figurauerint: spiritali sensu pspexerit? Ecce audiuim⁹ q; beat⁹ iacob genuerit filiū: et vocauerit nomē ei⁹ ioseph: et cū plusq; reliquos filios suos dilexerit. Hoc loco beat⁹ iacob figurā habuit dei patris: sanct⁹ quoq; ioseph typū gessit dñi saluatoris. Diligebat q; iacob filiū suū: quia deus pat⁹ diligit vnīcū suū: sic ipse dixit: Hic est fili⁹ meus dilect⁹. Iacob misit filiū suū vt de fratrib; suis sollicitudinē gereret: et de⁹ pmissit vnigenitū suū: vt gen⁹ hūanū peccatū languidū visitaret. Ioseph dū frēs suos qrebat: errabat in heremo: et christ⁹ gen⁹ hūanū requirebat qđ errabat in mundo: quodā mō q̄l et ipse errabat q; errantes reqrebat. Ioseph em̄ frēs suos qrebat i schimis. Sibi vma iterprat humer⁹. Semp em̄ pctōres vultum magis q; faciē ponūt in faciē iusti. Humeri em̄ retro sunt. Sicut em̄ fratres ioseph

Ser. 37.

Dant. 3.

Ser. 37.